

Aan de leden van de raad

Onderwerp: Woon- en leefomstandigheden arbeidsmigranten

Geachte leden van de raad,

Op 22 september 2020 gaven wij u door middel van een brief (kenmerk U20.007297) een eerste inzicht in hoe wij handelen ten aanzien van de aanbevelingen van de commissie Roemer. In de commissievergadering van 1 oktober jongstleden hebben wij met u van gedachten kunnen wisselen over de woon- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten in Dronten. Wij zijn het met u eens dat de aanpak rondom de woon- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten niet alleen gaat om de verbetering van de huisvesting. U heeft aangegeven dat de gemeente het initiatief moet nemen om samen met alle betrokkenen te komen tot verbetering van de positie van arbeidsmigranten in Dronten. Daarbij heeft u gevraagd om gezamenlijk met alle partijen afspraken vast te leggen in een manifest.

Door middel van deze brief informeren wij u over onze aanpak. Dit doen we aan de hand van twee zaken:

- 1. Acties naar aanleiding van de eerste aanbevelingen van het Aanjaagteam onder leiding van Emile Roemer.**
- 2. Het opstellen van een gezamenlijk manifest met betrokken partijen waarin de afspraken op basis van deze acties worden vastgelegd.**

Ad1) De aanbevelingen

Op 11 juni 2020 heeft het Aanjaagteam aanbevelingen gedaan die gericht zijn aan het kabinet. Doel is dat het risico op coronabesmetting voor arbeidsmigranten op de korte termijn afneemt en dat de positie van arbeidsmigranten op langere termijn wordt versterkt.

De aanbevelingen van het Aanjaagteam evenals de kabinetsreactie van 3 juli 2020 treft u als bijlagen aan. Daarbij merken we op dat een aantal aanbevelingen betrekking heeft op de 'Tijdelijke wet maatregelen Covid-19'. Hier moet het kabinet mee aan de slag gaan. Uit de kabinetsreactie blijkt verder dat het kabinet op dit moment onderdelen nog nader onderzoekt en uitwerkt. Er zijn op korte termijn daarom zeker nog nieuwe of aangepaste

Bijlage(n): Div.

aanbevelingen te verwachten. Zodra deze bekend zijn, gaan wij hier mee aan de slag en informeren wij u.

In bijgevoegde tabel (bijlage) wordt een eerste inzicht gegeven over de aanbevelingen en de gemeentelijke bevoegdheden. We hebben samengevat welke aanbevelingen gericht zijn aan gemeenten, wat we nu doen en wat we gaan doen. In deze brief gaan wij nader in op de acties die voortkomen uit de onderwerpen die het Aanjaagteam aan de orde stelt.

Ad2) Het manifest

Het Aanjaagteam constateert dat vele partijen betrokken zijn bij de vraagstukken rondom arbeidsmigranten. Een goede samenwerking is van belang om tot stappen te komen. Het verbeteren van de woon- en leefomstandigheden is een gezamenlijke verantwoordelijkheid die we allemaal voelen. Wij willen daarom gezamenlijk met alle betrokkenen een manifest gaan opstellen, waarin wij als gemeente de schakel zijn. Wij nemen nu het voortouw om vast te leggen wat een ieder kan en zal bijdragen om de woon- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten te verbeteren, onder de noemer van de 'Drontense coalitie arbeidsmigranten'.

We gaan met alle betrokken partijen het gesprek aan. We willen op basis van de uitkomsten van de gesprekken komen tot een gezamenlijke ondertekening van het manifest. Ondertekening van het manifest geeft aan dat de betrokken partij zijn of haar verantwoordelijkheid neemt en actief bijdraagt aan goede woon- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten in Dronten. Uiteraard is ondertekening van een manifest niet verplicht.

Wij bekijken of deelname aan het manifest als leidraad kan dienen bij de afwegingen rondom nieuwe initiatieven. Wij zullen specifiek nagaan op welke wijze het manifest onderdeel kan worden van ons beleid ten aanzien van huisvesting van arbeidsmigranten, bijvoorbeeld door in het Afwijkingenbeleid deelname aan het manifest verplicht te stellen.

Wij willen het Aanjaagteam actief betrekken door het Aanjaagteam uit te nodigen en te verbinden aan onze aanpak. We willen daarbij niet alleen kennis op doen; met onze aanpak kunnen wij ook van meerwaarde zijn voor het Aanjaagteam en mogelijk als voorbeeldgemeente in Nederland dienen.

We zullen onze inzet en beoogde samenwerking door middel van een manifest begin november bespreken met het Rijk. Op initiatief van het Rijk gaan we met het Rijk (Rijksvastgoedbedrijf) in gesprek om deel te nemen aan een landelijk pilotprogramma huisvesting arbeidsmigranten. Wij zien uit naar deze samenwerking. Samenwerking met het Rijksvastgoedbedrijf is mede van belang omdat de gemeente bij de realisatie van initiatieven op gronden van het Rijksvastgoedbedrijf afhankelijk is van de medewerking van het Rijksvastgoedbedrijf.

Daarnaast is in de commissievergadering van 1 oktober jl. de wens geuit om een volksgezondheidparagraaf op te nemen. Dit zal in samenspraak met de GGD en huisartsen (HAGRO) uitgewerkt worden.

Onze acties

Wij ondernemen, waar we dat kunnen, actie op de 7 onderwerpen waarover het Aanjaagteam aanbevelingen doet. Per onderwerp wordt kort de aanbeveling weergegeven. We geven daarbij aan welke acties we nu ondernemen. Ook leggen we hier de koppeling met het manifest. Per onderwerp gaan we in het manifest de afspraken die we onderling maken vastleggen.

De 7 onderwerpen zijn:

- 1) Registratie
 - 2) Wonen
 - 3) Vervoer
 - 4) Werken
 - 5) Zorgverzekering/ Volksgezondheid
 - 6) Samenwerking toezichthouders/ handhavingsinstanties
 - 7) Informatievoorziening
1. Registratie: het is van belang de registratie compleet en actueel te maken.
Conform de Wet BRP zijn arbeidsmigranten, net als ieder ander, verplicht om zich bij een (naar verwachting) langer verblijf dan vier maanden in Nederland (binnen een periode van zes maanden) in te laten schrijven als ingezetene in de BRP (met een geregistreerd woonadres in Nederland). In de praktijk blijkt echter dat te vaak niet aan deze verplichting wordt voldaan door arbeidsmigranten.

Wat doen we nu:

- De verplichting van de registratie in het BRP wordt – op basis van ons Afwijkingenbeleid - als voorschrift aan iedere nieuwe vergunning voor huisvesting van arbeidsmigranten verbonden, zodat de eigenaren van huisvesting kunnen worden aangesproken wanneer arbeidsmigranten zich niet hebben ingeschreven.
- Er staan afspraken gepland met werkgevers(uitzendbureaus) in Dronten om tot afspraken te komen over de registratie in de BRP.
- Er is contact gezocht met collega's van de gemeente Westland, Smalingerland, Zeewolde en Nijkerk, om ons te laten informeren over hun goedlopende werkwijze voor het inschrijven, verhuizen en emigreren van arbeidsmigranten. Met deze input wordt gewerkt aan het opstellen van een voor de werkgevers aantrekkelijk werkproces, zodat wij deze in de gesprekken kunnen aanbieden met als doel een snelle start te kunnen maken met de BRP registratie van arbeidsmigranten die hier langer dan 4 maanden verblijven.
- De adresonderzoekers van burgerzaken werken samen met de collega's van het RNI (Registratie Niet Ingezetenen) loket te Zwolle en leveren een actieve bijdrage in de discussie over een alternatief voor REVA (Registratie Eerste Verblijfadres), rechtstreeks met de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens en via overleg met de Nederlandse vereniging voor burgerzaken en LAA (Landelijke Aanpak Adreskwaliteit).

Het manifest

- Met de uitzendbureaus en werkgevers wordt besproken wat de wettelijke verplichtingen zijn en we stellen aan de orde welke afspraken over de registratie van personen kunnen worden gemaakt.
- We werken plannen en initiatieven uit om de arbeidsmigranten beter te informeren over hun verplichting zich te registreren en hun verhuizing of emigratie door te geven bij de gemeente. Er zijn concrete voorbeelden en tips ontvangen van bovengenoemde gemeenten die wij hiervoor gaan inzetten.

2. Wonen: breng de behoefte van arbeidsmigranten in beeld en ga aan de slag met het realiseren van voldoende kwalitatief goede huisvesting.

In het advies van de commissie Roemer komt naar voren dat ongeveer 25% van de huisvesting voldoet aan de SNF-keurmerken. Ook bestaat er een tekort aan kwalitatief goede en beschikbare huisvesting voor arbeidsmigranten. De aanbevelingen zijn er op gericht om inzichtelijk te maken welke huisvestingsbehoefte er is en aan de slag te gaan met het realiseren van voldoende kwalitatief goede huisvesting.

Wat doen we

- Op basis van de Beleidsvisie en het Afwijkingenbeleid beschikt de gemeente Dronten over passende regels om acceptabele woon- en leefomstandigheden te borgen.
- We hebben op basis van ons recent vastgestelde beleid inzichtelijk dat de totale behoefte aan plekken voor de huisvesting van arbeidsmigranten tussen nu en 2023 in totaal 1035 plekken bedraagt.
- Het realiseren van nieuwe huisvestingslocaties heeft hoge prioriteit. De gemeente realiseert zelf geen huisvesting. Wij faciliteren en begeleiden initiatiefnemers die huisvesting van arbeidsmigranten willen realiseren.
- Naar aanleiding van de bespreking in de commissievergadering van 1 oktober jongstleden wordt onderzocht of en onder welke voorwaarden huisvesting van arbeidsmigranten op bedrijventerreinen mogelijk is. Uw raad zal vanzelfsprekend tijdig bij dit proces worden betrokken.
- Voor één specifieke locatie is een principeverzoek ingediend om huisvesting voor ongeveer 300 arbeidsmigranten te realiseren. Dit initiatief wordt momenteel beoordeeld. Op basis van de bevindingen wordt momenteel door de initiatiefnemer een plan uitgewerkt en in november met de omgeving besproken. Vervolgens wordt u – vanuit uw kaderstellende rol, betrokken bij dit initiatief.
- Wij hebben de provincie benaderd om met ons en de buurgemeenten interregionaal af te stemmen hoe wij gezamenlijk initiatieven kunnen afstemmen en procedures kunnen bespoedigen. De provincie heeft toegezegd de problematiek in kaart te brengen en met ons hierover in overleg te treden.

Het manifest

- Met provincie en Rijk gaan we afspraken maken op welke wijze procedures vlot doorlopen kunnen worden; In het komend overleg met het Rijk stemmen we de mogelijkheden van huisvesting van arbeidsmigranten op de gronden van het Rijksvastgoedbedrijf af.

2a Wonen (kwaliteit): huisvesting moet voldoen aan de keurmerken, op onderdelen moeten de keurmerken worden aangescherpt.

Er bestaan twee keurmerken voor huisvesting van arbeidsmigranten, SNF en AKF, die grotendeels overlappen. Het is volgens het Aanjaagteam gewenst die keurmerken door te ontwikkelen tot één gezamenlijk keurmerk, dat goed controleerbaar en handhaafbaar is en als basisnorm kan worden gebruikt. In dat proces zouden de criteria van de keurmerken ook onder de loep moeten worden genomen en op onderdelen moeten worden aangescherpt.

Wat doen we nu

- Wij stellen aanvullende kwaliteits- en veiligheidseisen door te eisen dat huisvestingsaccommodaties voor tijdelijke arbeidsmigranten beschikken over het SNF-keurmerk.
- Vanuit onze toezichthoudende rol wordt bij huisvesters gecontroleerd of voldaan wordt aan het SNF-keurmerk. Voor alle afgegeven omgevingsvergunningen inzake arbeidsmigranten geldt dat de huisvesting moet beschikken over het SNF-certificaat.
- Wanneer wij vermoeden of zelf vaststellen dat niet aan de SNF-normen wordt voldaan, zullen wij de SNF hierover inlichten. De SNF kan vervolgens het certificaat intrekken (dit gebeurt wanneer ze vaststelt dat niet wordt voldaan aan de normen en de betreffende huisvester er niet voor zorgdraagt dat hij wel aan de normen voldoet).
- Wanneer het certificaat is ingetrokken, kunnen wij vervolgens handhavend optreden. Er wordt dan immers niet voldaan aan het vergunningvoorschrift dat de huisvesting over het SNF-certificaat moet beschikken. Als ultieme maatregel kan de vergunning worden ingetrokken.
- Het kabinet merkt in haar reactie op dat de keurmerken in overleg met de sociale partners tot stand zijn gekomen. Als er een nieuw gezamenlijk keurmerk komt zal de gemeente Dronten hierop anticiperen door in haar beleid een aanpassing te doen.

Het manifest

We gaan het gesprek aan met betrokken partijen (huisvesters en uitzendbureaus) om afspraken te maken die leiden tot verhoging van het kwaliteitsniveau van de huisvesting.

3. Vervoer: beperk het risico van besmetting bij vervoer van arbeidsmigranten.

Arbeidsmigranten reizen dagelijks van hun huisvestingslocatie naar hun werk en terug. Het Aanjaagteam wijst daarbij op het risico van besmetting met het coronavirus. Dit risico moet beperkt worden.

Het manifest

- Vanuit de doelstelling om het risico van verspreiding van het coronavirus te voorkomen gaan we in gesprek met uitzendbureaus over veilige wijzen van vervoer. Aan de orde komen mogelijke alternatieven voor het vervoer in kleine busjes, om te bevorderen dat de afstandsvereisten in acht kunnen worden genomen.

- We bespreken en leggen met de uitzendbureaus vast hoe arbeidsmigranten dichter bij de werkplek kunnen worden gehuisvest.
4. Werken: het gevaar van besmetting van het coronavirus op de werkplek moet zo min mogelijk zijn.
Voor de korte termijn is het van het grootste belang dat arbeidsmigranten veilig kunnen werken met zo min mogelijk gevaar op besmetting door het coronavirus op de werkplek.

Wat doen we nu

- Tot nu toe hebben ons via het Regionale overleg in de veiligheidsregio geen signalen bereikt dat de huisvesting van arbeidsmigranten of hun werksituatie een bron van besmettingen vormt.
- In het beginstadium van de uitbraak is er vanuit Veiligheid overleg geweest met de uitzendbureaus en is met hen gesproken over de maatregelen die zij kunnen treffen.
- Wanneer dit wel zo zou zijn dan kunnen vanuit de veiligheidsregio op advies van de burgemeester locatie specifieke maatregelen getroffen worden, zoals sluiting van een bedrijf of woning. Wij houden daarbij continu de vinger aan de pols.
- Er is contact met de Inspectie SZW (voormalige arbeidsinspectie). De inspectie SZW staat paraat om met ons samen te werken wanneer er concrete signalen zijn van slecht werkgeverschap. In het geval van dergelijke casuïstiek wordt er altijd gezocht naar de samenwerking.
- Andersom komt de Inspectie SZW bij ons op de lijn wanneer zij signalen hebben van slecht werkgeverschap en er een link ligt naar slechte arbeidsomstandigheden/huisvesting.

Het manifest

In samenwerking met ISZW en uitzendorganisaties leggen we afspraken vast over veilige werkomstandigheden voor arbeidsmigranten.

5. Zorgverzekering/ Volksgezondheid: bevorder dat arbeidsmigranten goed verzekerd zijn.
Wanneer de arbeidsmigrant in Nederland aan de slag gaat, is hij/zij verplicht om direct een goede zorgverzekering te hebben. Dit geldt in tijden van gevaar voor besmetting met het coronavirus des te meer. Wanneer de zorgverzekering door de werkgever wordt geregeld, bijvoorbeeld door het uitzendbureau, dan bestaat het gevaar dat de arbeidsmigrant bij het verliezen van haar of zijn baan tevens haar of zijn zorgverzekering verliest.

Het manifest

Het onderdeel zorgverzekering komt aan de orde in de overleggen met de uitzendbureaus; uitgangspunt is dat het uitzendbureau ervoor moet zorgen dat arbeidsmigranten te allen tijden in het bezit zijn van het pasje en de polis van hun zorgverzekering, indien deze door het uitzendbureau wordt geregeld. Zoals in de commissievergadering op 1 oktober is aangegeven, wordt bij dit onderwerp ook het aspect volksgezondheid betrokken.

6. Samenwerking toezichthouders en handhavingsinstanties: zorg voor toezicht en handhaving op de huisvesting van arbeidsmigranten.

In de ruimtelijke ordening bestaan de bestemmingen wonen en logies. De woonvormen voor arbeidsmigranten zijn een tussenvorm waardoor het voor gemeenten moeilijk is om specifiek beleid te maken en te handhaven. Bij een brede aanpak van de vraagstukken rondom arbeidsmigranten zou ook moeten worden gekeken naar het instrumentarium dat de ruimtelijk ordening biedt en welke verbeteringen daarin mogelijk zijn.

Wat doen we nu

- De gemeente controleert al sinds eind 2017 op de huisvesting van studenten en arbeidsmigranten. Deze controles werden uitgevoerd door een toezichthouder van de gemeente en de brandweer.
- Gecontroleerd werd op de verleende vergunning, Bouwbesluit en brandveiligheid.
- Vanwege COVID-19 zijn de controles stilgelegd. Het betreden van woningen is tot een absoluut minimum beperkt. Dit met het oog op de veiligheid van zowel de bewoners als van onze toezichthouders.
- Alleen de controles die konden worden uitgevoerd vanaf de buitenzijde van gebouwen of waarbij de aanwezigen gepaste afstand konden houden zijn doorgegaan. Daartoe behoorden niet de controles op de huisvestingssituatie van studenten en arbeidsmigranten.
- We stellen een plan van aanpak op waarin de verdere projectmatige aanpak van de arbeidsmigrantenproblematiek wordt uitgewerkt.
- Wij hebben het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) de opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de omvang van het oneigenlijk gebruik op 10 vakantieparken in de gemeente Dronten. Het doel van het onderzoek is het vastleggen welke recreatieverblijven niet-recreatief worden bewoond. Er is onderzoek verricht naar de huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten en andere vormen van niet-recreatieve bewoning, zoals permanente bewoning.

Het manifest

Over de afstemming en de samenwerking rondom toezicht en handhaving leggen we afspraken vast met Inspectie ISZW, RIEC, politie en GGD.

7. Informatievoorziening: zorg er voor dat arbeidsmigranten een loket hebben voor vragen klachten.

Stimuleer dat gemeenten waar arbeidsmigranten wonen en/of werken, al of niet in samenspraak met belangenbehartigers, servicepunten hebben waar arbeidsmigranten met vragen terecht kunnen.

Het manifest

- In het manifest leggen we vast op welke wijze we de informatievoorziening aan arbeidsmigranten kunnen verbeteren.
- Op dit onderdeel sluiten we aan bij onderzoek van het ministerie van BZK; het ministerie onderzoekt of en hoe de RNI-loketten een rol kunnen spelen bij serviceverlening en informatieverstrekking aan arbeidsmigranten.

Planning

De overleggen met de betrokken partijen over de onderwerpen en de te maken afspraken in het manifest staan gepland voor de maanden oktober en november 2020. In onderstaand schema staat weergegeven met wie we in gesprek gaan over welk specifiek onderwerp.

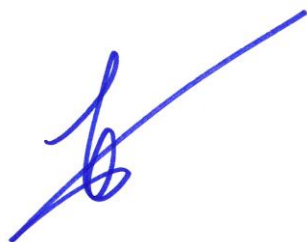
Onderwerp	Met wie
Registratie	Uitzendbureaus, huisvesters, werkgevers, RNI's
Wonen (kwaliteit)	Uitzendbureaus, huisvesters, FNV
Wonen (aanbod)	Provincie, Rijksvastgoedbedrijf, initiatiefnemers
Vervoer	Inspectie SZW, GGD, uitzendbureaus, werkgevers
Werken	Inspectie SZW, FNV, GGD, uitzendbureaus, werkgevers
Zorgverzekering/Volksgezondheid	GGD, uitzendbureaus, HAGRO
Samenwerking toezichthouders	Inspectie SZW, RIEC, Politie, Brandweer, GGD
Informatievoorziening	RNI's

In december 2020 willen wij u tussentijds informeren over het verloop van de gesprekken en de voorlopige conclusies die getrokken kunnen worden.

Na de gesprekken willen we begin 2021 de conclusies met alle betrokkenen delen en met alle partijen gezamenlijk in een conferentie het manifest ondertekenen. We streven naar een bijeenkomst in januari 2021. In hoeverre dit fysiek mogelijk zal zijn, wordt op een later moment bekend.

Hoogachtend,

het college van Dronten

drs. T. van Lenthe
Secretaris

drs. J.P. Gebben
Burgemeester

Aanpak Aanbevelingen commissie Roemer gemeente Dronten

Aanbevelingen commissie Roemer	Huidige situatie/ wat doen we	Wat gaan we doen
Samenwerking met partijen De commissie Roemer heeft aan het kabinet aanbevelingen gedaan om de woon- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten op korte en lange termijn te verbeteren. De aanbevelingen van het Aanjaagteam zijn gericht aan het kabinet. De commissie Roemer constateert dat vele partijen betrokken zijn bij de vraagstukken rondom arbeidsmigranten en dat goede samenwerking van belang is om tot stappen te komen.	Wat doen we nu op het onderdeel samenwerking We werken op diverse onderdelen met partijen samen. <u>Contact met uitzendbureaus</u> We zoeken actief de samenwerking op. Dit doen we door uitzendbureaus uit te nodigen om met ons in gesprek te gaan over de verbetering van de woon- en leefomstandigheden. De uitzendbureaus zijn inmiddels per brief hierover benaderd en de afspraken worden ingepland. I.v.m. registratie van de BRP sluit Burgerzaken bij deze gesprekken aan (zie onderdeel Registratie). Sinds de uitbraak van de Corona crisis is er door het team Veiligheid verschillende malen contact geweest met de grote uitzendorganisaties van arbeidsmigranten. Hierin kwam o.a. aan de orde; hoe wordt omgegaan met deze crisis, maatregelen van de werkgever, RIVM voorschriften, inclusief 1,5 meter norm en wat betekent dit o.a. voor de huisvesting en vervoer van medewerkers. <u>Contact met GGD</u> Vanuit de gemeente is het aanbod gedaan om bij twijfel / onduidelijkheid ons te	Wat gaan we doen Opstellen manifest Een goede samenwerking is van belang om tot stappen te komen. Het verbeteren van de woon- en leefomstandigheden is een gezamenlijke verantwoordelijkheid die we allemaal voelen. Wij willen daarom gezamenlijk met alle betrokkenen een manifest gaan opstellen, waarin wij als gemeente de schakel zijn. We werken dit de komende periode met partijen uit. Uiteindelijk leggen we in een conferentie (mits corona dat toestaat) de afspraken gezamenlijk vast door middel van ondertekening van het manifest. Op initiatief van het Rijk gaan we met het Rijk (Rijksvastgoedbedrijf) in gesprek om deel te nemen aan een landelijk pilotprogramma huisvesting arbeidsmigranten. Het op te stellen manifest zullen we bij deze pilot meenemen. Een afspraak is ingepland voor 2 november, de wethouder en de burgemeester zijn hierbij aanwezig.

gebruiken als informatiebron, uiteraard eventueel in samenspraak met de GGD Flevoland.

Contact met ISZW

Er is contact met de Inspectie SZW (voormalige arbeidsinspectie). De inspectie SZW staat paraat om met de gemeente Dronten samen te werken wanneer er concrete signalen zijn van slecht werkgeverschap. In het geval van dergelijke casuïstiek wordt er altijd gezocht naar de samenwerking.

Andersom komt de Inspectie SZW bij ons op de lijn wanneer zij signalen hebben van slecht werkgeverschap en er een link ligt naar slechte arbeidsomstandigheden/huisvesting.

Politie

Contact met de politie is goed en zij bieden ons (zoals recent bij de controle Drieslag) de nodige ondersteuning. Gezamenlijk optrekken met de politie is van groot belang.

Contact met provincie

Richting de provincie hebben wij aangegeven dat het wenselijk is dat de provincie haar coördinerende rol neemt. Deze samenwerking en afstemming ziet op de algemene vraagstukken die rondom arbeidsmigrantenhuisvesting spelen en natuurlijk op de gevolgen van de Coronacrisis, de aanbevelingen van commissie Roemer en de (mogelijk) komende bindende regelgeving van het kabinet.

De provincie heeft toegezegd dat zij binnenkort eerst met alle gemeenten individueel het gesprek aangaat over de aanpak van deze problematiek. Vervolgens zal worden gezien – mede n.a.v. de uitkomst van de individuele overleggen met de gemeenten – hoe en in welke vorm de problematiek zal worden opgepakt.

Regionaal Informatie en Expertise Centrum. Het RIEC is een belangrijke partner voor de gemeente. Wat betreft dit thema neemt het RIEC de positie van kennismakelaar op zich en verbindt ons aan andere partners. Voor casuïstiek staat het RIEC sowieso aan de lat.

Aanbevelingen commissie Roemer	Huidige situatie/ wat doen we	Wat gaan we doen
Corona en de risico's op besmettingen De risico's op besmetting van arbeidsmigranten vormen een acuut probleem. Het kabinet pakt de implementatie van het Aanjaagteam die gericht is op de korte termijn met urgentie op.	Wat doen we nu De huisvesters en uitzendbureaus moeten zorgen voor een veilige huisvestingssituatie. Dit kunnen zij doen door niet te veel mensen binnen een te kleine ruimte samen te brengen. Door hen te informeren over hoe zij veilig kunnen samen wonen e.d. Wij vragen daarvoor aandacht als ons signalen bereiken dat dit niet in orde is Tot op heden hebben ons via het Regionale overleg in de Veiligheidsregio geen signalen bereikt dat de huisvesting van arbeidsmigranten of hun werksituatie een bron van besmettingen vormt. Wanneer dit wel zo zou zijn dan kunnen vanuit de veiligheidsregio op advies van de burgemeester locatie specifieke maatregelen getroffen worden, zoals sluiting van een bedrijf of woning. Wij houden daarbij continu de vinger aan de pols. In het beginstadium van de uitbraak is er vanuit Veiligheid overleg geweest met de arbeidsbureaus en is met hen gesproken over de maatregelen die zij kunnen treffen.	Wat gaan we doen In het overleg met de uitzendbureaus bespreken wij in hoeverre zij zelf al hebben voorzien in een quarantaine locatie in geval van geconstateerde besmettingen met COVID-19.

Aanbevelingen commissie Roemer	Huidige situatie/ wat doen we	Wat gaan we doen
Advies één arbeidsmigrant per kamer Maak een QuickScan in overleg met keurmerken en huisvesters zelf van de beschikbaarheid van en de behoefte naar woningen, wanneer wordt uitgegaan dat per arbeidsmigrant één slaapkamer beschikbaar wordt gesteld en onderzoek hoe de eventuele extra huisvestingsunits die nodig zijn om de anderhalve meter in de huisvestingslocaties te waarborgen, ruimtelijk mogelijk kunnen worden gemaakt. Bij nieuwe locaties kunnen de inzichten meteen worden doorgevoerd.	Standpunt Kabinet/ huidige situatie <u>Het kabinet heeft als volgt gereageerd:</u> Het kabinet begrijpt de doelstelling van één arbeidsmigrant per slaapkamer. Tegelijkertijd moet primair met sectoren en partijen worden bezien wat op korte termijn haalbaar is. Een norm van één kamer per arbeidsmigrant zou naar verwachting leiden tot een vermindering van het aantal beschikbare plekken, aangezien de kamers nu op meerdere bewoners zijn ingericht en er geen reserveplekken zijn. Bovendien is het vaststellen van risico's op bedrijfsniveau gecompliceerd en zullen de financiële gevolgen van zo'n maatregel een rol spelen. Het kabinet benut in dit verband graag de leerpunten met huisvesting in de maatschappelijke opvang en ziet ook spreiding als een mogelijke maatregel voor de besmettingsproblematiek. De inzet op nieuwe locaties en woonruimte moet bijdragen aan het kunnen opvangen van de voorgestelde norm van één kamer per arbeidsmigrant. Naarmate meer regio's in beeld komen voor het realiseren van huisvesting, is spreiding beter mogelijk. <u>Situatie in Dronten</u> Uit de controle aan de Drieslag is ons bekend	Consequentie Om de huidige capaciteit in de grootschalige huisvestingslocaties op het gewenste niveau te brengen van 1 persoon per slaapkamer, zou er grofweg een verdubbeling van de capaciteit moeten worden gerealiseerd.

geworden dat er daar niet meer dan met twee personen in een slaapkamer wordt verbleven. Deze wijze van huisvesten voldoet aan de SNF normen en ook aan de indertijd verleende vergunning voor deze locatie.

Uit de aanbeveling van de commissie komt naar voren dat dit een eerste stap is en dat in de toekomst toegewerkt moet worden naar de situatie dat er per arbeidsmigrant 1 slaapkamer is. We zien deze praktijk al in de woningen in de woonwijken. Bekende uitzondering is natuurlijk de situatie waarin er sprake is van een affectieve relatie. Dan wordt er met twee personen in een slaapkamer geslapen.

De grootschalige huisvesting biedt vaak juist tweepersoonskamers aan. Ons zijn geen gevallen bekend van situaties in de gemeente Dronten waarbij met meer dan 2 personen op een kamer wordt verbleven en waarvoor een vergunning zou zijn verleend.

Ook de arbeidsmigranten die wonen in een woonwijk in een reguliere woning delen bepaalde voorzieningen, zoals een keuken, toilet en badkamer. Daarin verschilt hun woonsituatie niet van die van bijvoorbeeld studenten of andere woongroepen. Op dit moment is de bestaande capaciteit al niet voldoende gezien de behoefte. We kunnen op korte termijn daarin niet voorzien. Temeer omdat wij niet zelf huisvesting realiseren en beheren.

Aanbevelingen commissie Roemer	Huidige situatie/ wat doen we	Wat gaan we doen
Registratie BRP Maak met inachtneming van relevante Europese regels werk van een complete en actuele registratie van arbeidsmigranten in de Basis Registratie Personen (BRP), zodat de arbeidsmigrant achterhaalbaar en traceerbaar is en leg de verplichting daartoe vast in de gemeentelijke woonverordening. Creëer bovendien prikkels voor werkgevers om arbeidsmigranten zich goed te laten registreren.	Algemeen De registratie van tijdelijke arbeidsmigranten is niet waterdicht. Er is landelijk te weinig inzicht in het aantal en de verblijfplaats van arbeidsmigranten die zich zouden moeten inschrijven in de BRP. De huidige manier van registreren biedt hiervoor ook geen oplossing. (Van ruim 2 miljoen niet Nederlanders/migranten die met een burgerservice nummer geregistreerd staan in de RNI weet de overheid niet of en waar zij in Nederland verblijven) - Inschrijven in de BRP (Basisregistratie Personen van de <i>gemeente Dronten</i>). Arbeidsmigranten die de redelijke verwachting hebben ten minste 2/3 van een half jaar in Nederland te gaan verblijven zijn verplicht om zich in te schrijven op het woonadres in de gemeente. - Inschrijven in de RNI (Registratie Niet Ingezetenen, <i>Min BZK, RvIG</i>): Arbeidsmigranten die hier voornemens zijn kort te verblijven en een BSN-nummer aanvragen om in Nederland te mogen werken. (Het dichtstbijzijnde RNI-loket = gemeente Zwolle). Deze registratie is niet verplicht en alleen het buitenlandse adres wordt geregistreerd.	Wat gaan we doen In de overleggen met de uitzendbureaus en werkgevers wordt besproken wat de wettelijke verplichtingen zijn en zo mogelijk vastgelegd welke afspraken over de registratie van personen kunnen worden gemaakt. Er worden initiatieven opgestart om de arbeidsmigranten beter te informeren over hun verplichting zich te registreren en hun verhuizing of emigratie door te geven bij de gemeente.

Pilot REVA (=Registratie Eerste Verblijf Adres. *Min BZK, RvIG + ICTU*): Registratie van het eerste verblijfadres van arbeidsmigranten. Deze pilot is onlangs gestopt omdat deze persoonsinformatie niet volledig, betrouwbaar en actueel is en daarom nauwelijks werd geraadpleegd. Ministerie BZK is op dit moment in overleg met diverse stakeholders om te kijken of er een alternatief voor deze registratie kan worden gevonden. Zo is bijvoorbeeld van veel arbeidsmigranten wel een Nederlands verblijfadres bekend bij de polis administratie van het UWV.

Mogelijkheid tot handhaving BRP

De BRP biedt twee mogelijkheden om de burger aan zijn wettelijke verplichting te laten voldoen.

- 1) Ambtshalve inschrijving/uitschrijven/adres wijzigen als de burger dit zelf niet doet. Hier gaat gedegen onderzoek aan vooraf (beroep en bezwaar mogelijk). Dit wordt door ons op dit moment gedaan.
- 2) Bestuurlijke boete bij het niet nakomen van de wettelijke verplichtingen. Dit instrument wordt op dit moment niet door burgerzaken gebruikt. Hiervoor is het nodig beleidsregels op te stellen. Het college heeft in het verleden aangegeven niet op deze wijze te willen handhaven. Er kleven ook een aantal praktische nadelen aan. Hoe leg jij bijvoorbeeld een bestuurlijke boete op aan iemand die niet

in de BRP is geregistreerd of die naar het buitenland is vertrokken?

Wat doen we nu

In de beleidsvisie huisvesting studenten en tijdelijke arbeidsmigranten hebben wij vastgelegd dat werkgevers of exploitanten verantwoordelijk zijn dat arbeidsmigranten zich registreren in de Basisregistratie Personen. In het Afwijkingenbeleid die is vastgesteld door het college op 15 juli 2020 is deze verplichting vastgelegd. Deze verplichting wordt hierdoor als voorschrift aan iedere vergunning verbonden, zodat de eigenaren van huisvesting kunnen worden aangesproken wanneer arbeidsmigranten zich niet hebben ingeschreven.

Burgerzaken benadert op dit moment de arbeidsmigranten werkgevers in Dronten om tot afspraken te komen over registratie in de BRP.

Er is contact gelegd met de directeur van Level1 over de registratie van de arbeidsmigranten die op 150 units aan de Visvijverweg 14 te Swifterbant verblijven. In het overleg met de uitzendbureaus komt ook de Registratie van arbeidsmigranten aan de orde.

Er is contact gezocht met collega's van de gemeente Westland, Zeewolde en Nijkerk, om ons te laten informeren over hun werkwijze. Deze gemeentes hebben goed lopende werkprocessen en werken nauw samen met uitzendbedrijven voor het

registreren maar ook verhuizen en emigreren van arbeidsmigranten.

De adresonderzoekers van burgerzaken werken samen met de collega's van het RNI te Zwolle en leveren een actieve bijdrage in de discussie over een alternatief voor REVA, rechtstreeks met min BZK/RvIG en via overleg met de NVVB (Nederlandse Vereniging Voor Burgerzaken) en LAA (Landelijke Aanpak Adreskwaliteit).

Burgerzaken heeft bijgedragen aan het onderzoeksrapport vakantieparken in de gemeente Dronten, dat in opdracht van de afdeling VHV door het CCV (Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid) is opgesteld. In dit rapport is extra aandacht voor bewoning van recreatieparken door arbeidsmigranten.

Burgerzaken zoekt actief de samenwerking met andere afdelingen om inzicht te krijgen in de adreskwaliteit van de BRP en deze te verhogen. Hierin wordt ook de arbeidsmigranten problematiek meegenomen.

Aanbevelingen commissie Roemer	Huidige situatie/ wat doen we	Wat gaan we doen
De keurmerken Er bestaan twee keurmerken voor huisvesting van arbeidsmigranten, SNF en AKF, die grotendeels overlappen. Het is gewenst die keurmerken door te ontwikkelen tot één gezamenlijk keurmerk, dat goed controleerbaar en handhaafbaar is en als basisnorm kan worden gebruikt. In dat proces zouden de criteria van de keurmerken ook onder de loep moeten worden genomen en op onderdelen moeten worden aangescherpt.	Wat doen we nu Op 30 juli 2020 is het Afwijkingenbeleid in werking getreden. Voor alle afgegeven omgevingsvergunningen inzake arbeidsmigranten geldt dat de huisvesting moet beschikken over het SNF-certificaat. Wanneer de gemeente vermoedt of zelf vaststelt dat niet aan de SNF-normen wordt voldaan, kan de gemeente de SNF hierover inlichten. De SNF kan vervolgens het certificaat intrekken (dit gebeurt wanneer ze vaststelt dat niet wordt voldaan aan de normen en de betreffende huisvester er niet voor zorgdraagt dat hij wel aan de normen voldoet). Wanneer het certificaat is ingetrokken, kan de gemeente vervolgens handhavend optreden. Er wordt dan immers niet voldaan aan het vergunningvoorschrift dat de huisvesting over het SNF-certificaat dient te beschikken. Als ultimatum remedium kan de vergunning worden ingetrokken. De gemeente kan voor vergunningen van vóór 30 juli 2020 dus niet direct handhavend optreden wanneer ze enkel constateert dat niet aan de SNF-normen wordt voldaan. Eerst is intrekking van het certificaat door SNF noodzakelijk. In gevallen vanaf 30 juli 2020 kan de gemeente dit wel. In vergunningen die vanaf	Wat gaan we doen De gemeente stelt voor om aan huisvestingsaccommodaties voor tijdelijke arbeidsmigranten aanvullende kwaliteits- en veiligheidseisen te stellen, door te eisen dat huisvestingsaccommodaties voor tijdelijke arbeidsmigranten beschikken over het SNF-keurmerk. De gemeente zal vanuit haar toezichthoudende rol – onder andere – controleren of de huisvester beschikt over het SNF-keurmerk. Als er een nieuw gezamenlijk keurmerk komt zal de gemeente Dronten hierop in haar beleid een aanpassing doen.

	die datum worden afgegeven wordt het voorschrift opgenomen dat de huisvesting moet voldoen aan de SNF-normering (en moet beschikken over het SNF-certificaat). Met het voorschrift dat de huisvesting aan de SNF-normering moet voldoen, heeft de gemeente het juridische instrument in handen om zelf te controleren of aan de SNF-normering wordt voldaan en hierop direct te handhaven indien niet wordt voldaan aan de normering.	
--	--	--

Aanbevelingen commissie Roemer	Huidige situatie/ wat doen we	Wat gaan we doen
Het instrumentarium en de controles In de ruimtelijke ordening bestaan de bestemmingen wonen en logies. De woonvormen voor arbeidsmigranten zijn een tussenvorm waardoor het voor gemeenten moeilijk is om specifiek beleid te maken en te handhaven. Bij een brede aanpak van de vraagstukken rondom arbeidsmigranten zou ook moeten worden gekeken naar het instrumentarium dat de ruimtelijk ordening biedt en welke verbeteringen daarin mogelijk zijn.	Wat doen we nu De gemeente controleert al sinds eind 2017 op de huisvesting van studenten en arbeidsmigranten. Tussen deze twee groepen is indertijd in de controles geen onderscheid gemaakt. Deze controles werden uitgevoerd door een toezichthouder van de gemeente en de brandweer. Gecontroleerd werd op de verleende vergunning, Bouwbesluit en brandveiligheid. Vanwege COVID-19 zijn de controles stilgelegd. Het betreden van woningen is tot een absoluut minimum beperkt. Dit met het oog op de veiligheid van zowel de bewoners als van onze toezichthouders. Alleen de controles die konden worden uitgevoerd vanaf de buitenzijde van gebouwen of waarbij de aanwezigen gepaste afstand konden houden zijn doorgegaan. Daartoe behoorden niet de controles op de huisvestingssituatie van studenten en arbeidsmigranten. We onderzoeken hoe we deze controles op een veilige manier kunnen hervatten en welke aanvullende maatregelen dan nog nodig zijn. Bij de veiligheidsregio is deze vraag inmiddels ook uitgezet. Het is wenselijk dat we daar regionaal ook afstemming over hebben.	Wat gaan we doen Momenteel wordt een plan van aanpak geschreven waarin de verdere projectmatige aanpak van de arbeidsmigranten problematiek wordt uitgewerkt. Daarin wordt ook de keuze gemaakt in welke volgorde de verschillende locaties worden gecontroleerd. Voorstelbaar is dat eerst de grote locaties worden gecontroleerd en daarna de reguliere woningen in de woonwijken. Een exact moment voor deze controles is nog niet aan te geven. Daarom moeten ook nog beslissingen worden genomen ten aanzien van de personele inzet.

Aanbevelingen commissie Roemer	Huidige situatie/ wat doen we	Wat gaan we doen
Realiseer voldoende huisvesting voor de lange termijn Maak hoge prioriteit van het creëren van huisvesting voor arbeidsmigranten en werk hierbij zoveel mogelijk samen, bijvoorbeeld op regionaal niveau. Ontwikkel lokaal een visie voor de bouw van woningen voor arbeidsmigranten. Het kabinet heeft onlangs extra middelen beschikbaar gesteld voor huisvesting van specifieke groepen (arbeidsmigranten, asielzoekers en daklozen). Het is belangrijk op korte termijn tot een effectieve inzet van deze middelen te komen. Daartoe zal het Aanjaagteam contact opnemen met BZK.	Wat doen we nu De gemeente Dronten heeft op 25 juni 2020 een 'Beleidsvisie huisvesting studenten en tijdelijke arbeidsmigranten' vastgesteld. Deze visie is een goede basis om initiatieven voor de huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten te faciliteren. Indien de mogelijkheid er is om gebruik te maken van extra middelen zal de gemeente Dronten dit samen met de initiatiefnemer oppakken. We wachten regelingen vanuit het Rijk op dit onderdeel af. De gemeente faciliteert en begeleidt initiatiefnemers die huisvesting van arbeidsmigranten willen realiseren. De gemeente realiseert zelf geen huisvesting. Er zijn diverse initiatiefnemers die huisvesting voor arbeidsmigranten willen realiseren. De gemeente staat in contact met deze initiatiefnemers. Voor één specifieke locatie is een principeverzoek ingediend om huisvesting voor ongeveer 300 arbeidsmigranten te realiseren. Recent zijn met de initiatiefnemer de te nemen stappen afgestemd om te komen tot besluitvorming, participatie en bestemmingsplanprocedure. In het eerste kwartaal van 2021 wordt een raadsvoorstel over dit initiatief aangeboden.	Wat gaan we doen We begeleiden initiatiefnemers actief door toetsing aan het beleid, meegeven van kaders, en begeleiding bij de participatie. We treden in overleg met provincie over de planologische mogelijkheden. Indien gronden van het Rijksvestgoedbedrijf betrokken zijn, gaan we in overleg om de mogelijkheden te bespreken.

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1A
2513 AA Den Haag

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070 333 44 44
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Onze referentie
2020-0000080700

Datum 3 juli 2020
Betreft Kabinetsreactie aanbevelingen Aanjaagteam
Bescherming Arbeidsmigranten

Op donderdag 11 juni jl. heeft het 'Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten' onder leiding van Emile Roemer aanbevelingen gepresenteerd om de positie van arbeidsmigranten op de korte termijn te verbeteren. Daarnaast geeft het Aanjaagteam alvast een inkijkje in de mogelijke aanbevelingen op de langere termijn om structurele problemen en misstanden rond arbeidsmigranten aan te pakken. In deze brief vindt u de appreciatie van het kabinet van de aanbevelingen van het Aanjaagteam.

Allereerst wil het kabinet het Aanjaagteam bedanken voor de snelheid waarmee het zijn taken heeft opgepakt. Besmettingen in de vleesindustrie en de fruithandel maken pijnlijk duidelijk dat er maatregelen moeten worden getroffen om arbeidsmigranten te beschermen. Deze incidenten laten zien dat de problemen urgent zijn en dat de bescherming van arbeidsmigranten tegen het coronavirus niet kan wachten. Het kabinet reageert door middel van deze brief op de aanbevelingen die zijn gericht aan de Rijksoverheid en aan de toezichthouders.

Omdat de risico's op besmetting van arbeidsmigranten met het coronavirus een acuut probleem vormen, pakt het kabinet de implementatie van de aanbevelingen van het Aanjaagteam die gericht zijn op de korte termijn met urgentie op. De problematiek kent verschillende facetten die zowel verschillende onderdelen van de Rijksoverheid als van de lagere overheden raken. Daarom is gecoördineerde actie nodig waarbinnen iedere partij vanuit haar eigen rol een verantwoordelijkheid heeft. Het kabinet neemt daartoe diverse initiatieven en gaat in gesprek met sociale partners. In het geval van acute brandhaarden die ontstaan op locaties met veel arbeidsmigranten, weten veiligheidsregio's, GGD-en en landelijke inspectiediensten als NVWA en de Inspectie SZW, elkaar beter te vinden. In de reactie op aanbeveling 6.1 wordt hier nader op ingegaan.

Een groot aantal aanbevelingen van het Aanjaagteam is gericht op inleners en uitzendbureaus en het kabinet verwacht van hen dat zij juist onder de huidige omstandigheden hun verantwoordelijkheid nemen. Voorop staat dat een veilige en gezonde werkplek primair een verantwoordelijkheid is van de werkgevers. Veel werkgevers, inleners en uitzendbureaus hebben zich de afgelopen tijd van hun beste kant laten zien door arbeidsmigranten te helpen en hen onder moeilijke

omstandigheden zo goed mogelijk te beschermen tegen besmetting met het coronavirus. Sociale partners in veel sectoren hebben protocollen voor wonen, werken en reizen ontwikkeld en beschikbaar gesteld aan werkgevers en, vertaald in hun eigen taal, aan arbeidsmigranten.

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Helaas waren er de afgelopen tijd ook slechte voorbeelden te zien. Zo waren er gevallen waarin het soms veel te lang duurde voordat de autoriteiten van de verantwoordelijke uitzendbureaus een overzicht kregen van hun medewerkers die werkzaam waren binnen een bedrijf waar een uitbraak van het coronavirus plaatsvond. In het vervolg mag dat niet meer voorkomen. Zowel inleners als uitzendbureaus moeten meehelpen met de autoriteiten, zodat besmettingen snel kunnen worden opgespoord en verdere verspreiding van het virus kan worden voorkomen.

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

Diverse aanbevelingen vragen extra inspanningen van gemeenten of provincies, in het bijzonder van de gemeenten waar de problematiek van arbeidsmigranten speelt.¹ Deze extra inspanningen zullen optellen bij alle andere opgaven waar gemeenten voor aan de lat staan. Daarom moet worden bezien in hoeverre en onder welke voorwaarden deze extra inspanningen haalbaar zijn voor gemeenten, dan wel in welke mate gemeenten bereid zijn hier binnen hun mogelijkheden prioriteit aan te geven, in de wetenschap dat de urgentie van de problematiek per gemeente verschilt. Hierover zal met de VNG het gesprek worden aangegaan.

1. Registratie

Aanbeveling 1.1 (korte termijn)

Neem in de Tijdelijke wet maatregelen covid-19, een daarop gebaseerde regeling of een soortgelijke wet de verplichting voor inleners en uitzendbureaus op direct de beschikking te hebben over het BSN-nummer, woonadres en telefoonnummer of e-mailadres van de arbeidsmigranten die voor de inlener/het detachings- of het uitzendbureau werken. Dit is extra relevant indien de arbeidsmigrant in Nederland werkt en in het buitenland woont. Indien sprake is van huisvesting op een recreatiepark of een andere vorm van meer massale huisvesting, dient de huisvester direct inzicht te kunnen geven welke personen gebruik maken van de huisvesting inclusief specificatie van gebouwnummer of stacaravannummer. Dit geldt ongeacht de duur van het verblijf, dus ook wanneer een arbeidsmigranten slechts voor een paar maanden in Nederland verwacht te blijven.

Om effectief beleid te kunnen maken is kennis over het verblijf van arbeidsmigranten onmisbaar. Daarvoor bestaat een wettelijk arrangement. In de eerste aanbeveling van het Aanjaagteam zit een verplichting die in principe bestaat op grond van artikel 7:655 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Artikel 7:655 BW bepaalt dat de werkgever verplicht is een schriftelijke of elektronische opgave te verstrekken van (onder meer) de naam en woonplaats van de werknemer. In artikel 7:690 BW wordt de uitzendovereenkomst als bijzondere vorm van een arbeidsovereenkomst benoemd, zodat ook bij uitzendovereenkomsten deze voorwaarde geldt. Dat betekent dat degene met wie de werknemers een arbeidsovereenkomst hebben, een overzicht moet hebben van de woonadressen. Toezichthouders zullen goed moeten samenwerken om uitzendbureaus of werkgevers aan te pakken die niet willen meewerken. Bij de

¹ Het gaat hierbij in ieder geval om de aanbevelingen 1.3, 2.4, 2.5, 2.8, 2.9, 3.3, 6.1 en 7.2.

aanbevelingen onder de thema's '4. Werken' en '6. Samenwerking van toezichthouders' zal hier verder op worden ingegaan.

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Aanbeveling 1.2 (richting voor structurele oplossingen)

Onderzoek hoe het een uitzendbureau onmogelijk kan worden gemaakt in Nederland actief te zijn, wanneer gebleken is dat het uitzendbureau systematisch onoorbare praktijken heeft uitgeoefend. Zie ook aanbeveling 4.8 voor de aanpak van malafide bestuurders van uitzendbureaus.

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

Zie voor de reactie op deze aanbeveling de reactie onder aanbeveling 4.8, die verband houdt met deze aanbeveling.

Aanbeveling 1.3 (richting voor structurele oplossingen)

Maak met inachtneming van relevante Europese regels werk van een complete en actuele registratie van arbeidsmigranten in de Basis Registratie Personen (BRP), zodat de arbeidsmigrant achterhaalbaar en traceerbaar is en leg de verplichting daartoe vast in de gemeentelijke woonverordening. Creëer bovendien prikkels voor werkgevers om arbeidsmigranten zich goed te laten registreren.

De verplichting voor arbeidsmigranten om zich tijdig bij een gemeente in te laten schrijven volgt uit de Wet BRP.² Conform de Wet BRP zijn arbeidsmigranten (net als ieder ander) verplicht om zich bij een (naar verwachting) langer verblijf dan vier maanden in Nederland (binnen een periode van zes maanden) in te laten schrijven als ingezetene in de BRP (met een geregistreerd woonadres in Nederland). In de praktijk blijkt echter dat te vaak niet aan deze verplichting wordt voldaan door arbeidsmigranten.

Om dit probleem te ondervangen werken de ministeries van BZK en SZW en de Inspectie SZW intensief samen aan een plan van aanpak om de registratie van arbeidsmigranten te verbeteren. Vanwege de urgentie worden op korte termijn (in het jaar 2020) al de eerste stappen gezet. Het kabinet houdt goed de toestandkoming van het tweede advies van het Aanjaagteam in de gaten zodat de aanpak daar nog verder voordeel van kan hebben.

Ten slotte gaat het ministerie van BZK onderzoeken of en hoe de huidige termijnen in de wet BRP met betrekking tot de aangifteplicht aangepast zouden kunnen worden (bijvoorbeeld door aan te sluiten bij termijnen in andere (Europese) regelgeving) om deze eenvoudiger te maken en ook de handhaving ervan te vereenvoudigen. De huidige termijn uit de Wet BRP (aangifteplicht bij verblijf van naar verwachting langer dan vier maanden, binnen een periode van zes maanden) levert onduidelijkheden op en maakt handhaving ingewikkeld.

² De Basisregistratie Personen (BRP) bevat de persoons- en adresgegevens van inwoners van Nederlandse gemeenten, dit worden ingezetenen genoemd, en van niet-ingezetenen. Niet-ingezetenen zijn personen die niet in Nederland wonen, maar wel een relatie hebben met de Nederlandse overheid. Hieronder vallen bijvoorbeeld personen die slechts tijdelijk (korter dan vier maanden binnen een periode van zes maanden) in Nederland zijn, bijvoorbeeld om te werken of te studeren, maar ook geëmigreerde Nederlanders.

2. Wonen

Het kabinet herkent de problematiek die het Aanjaagteam met betrekking tot de woonsituatie van arbeidsmigranten omschrijft. Diverse aanbevelingen zien op het verbeteren van de positie van arbeidsmigranten in relatie tot huisvesting. Om op de korte termijn van meerwaarde te kunnen zijn benadrukt het kabinet het belang van nieuwe grootschalige locaties en woonruimte. Daarnaast wil het kabinet gericht bijdragen aan regionale afspraken over en realisatie van voldoende woonruimte voor arbeidsmigranten van voldoende kwaliteit. Daartoe moeten op regionaal niveau partijen bij elkaar gebracht worden, zodat geschikte locaties kunnen worden geïdentificeerd.

De coronacrisis heeft de bestaande problemen rond arbeidsmigranten, zoals tekorten aan goede huisvesting en de afhankelijk van de werkgever, alleen maar pregnanter en zichtbaarder gemaakt. Het kabinet heeft signalen ontvangen dat sommige arbeidsmigranten zich de afgelopen maanden genoodzaakt zagen te verblijven in de maatschappelijke opvang. Het kabinet grijpt de coronacrisis aan om door middel van een gecoördineerde aanpak deze problemen te lijf te gaan. De aanbevelingen van het Aanjaagteam zijn daarbij zeer welkom.

Het kabinet zal een overzicht verzamelen van regio's waar de woonproblematiek het grootst is en dit spiegelen aan de inzichten van het aanjaagteam. Op basis van dit overzicht zullen gemeenten ook actief worden benaderd om gericht bestaande instrumenten te kunnen koppelen en toepassen zoals de beschikbaar gekomen gelden uit de woningbouwimpuls, de korting op de verhuurderheffing voor initiatieven met flexwonen en de versnellingskamers flexwonen.

Aanbevelingen 2.2 en 2.5 (korte termijn)

Uitzendbureaus die arbeidsmigranten laten werken in bedrijven met een hoog risico op coronabesmetting zoals vleesverwerkende bedrijven, dienen arbeidsmigranten per persoon één slaapkamer beschikbaar te stellen, tenzij sprake is van individuen met een affectieve relatie.

Maak een quickscan in overleg met keurmerken en huisvesters zelf van de beschikbaarheid van en de behoefte naar woningen, wanneer wordt uitgegaan dat per arbeidsmigrant één slaapkamer beschikbaar wordt gesteld en onderzoek hoe de eventuele extra huisvestingsunits die nodig zijn om de anderhalve meter in de huisvestingslocaties te waarborgen, ruimtelijk mogelijk kunnen worden gemaakt. Bij nieuwe locaties kunnen de inzichten meteen worden doorgevoerd.

Het kabinet deelt het uitgangspunt van het Aanjaagteam dat verbetering van de huisvesting nodig is, zoals het zorgen voor meer privacy en het voorkomen van het in groten getale delen van een slaapkamer, mede met het oog op het gevaar van besmetting met het coronavirus.

Het kabinet geeft daarbij hoge prioriteit aan het snel op zoek gaan naar nieuwe locaties voor huisvesting. Hierover gaat het kabinet het gesprek aan met gemeenten, regio's en provincies. Het kabinet zal op korte termijn in kaart brengen in welke regio's de aanpak het hardst nodig is en hier gericht bestaande instrumenten toepassen of koppelen. Het kabinet zal daartoe de gemeenten in de verschillende regio's actief gaan benaderen. Het kabinet nodigt het Aanjaagteam

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

uit in gesprekken met gemeenten en regio's te wijzen op de mogelijkheden die er bestaan voor de hulp bij realisatie van concrete huisvestingsprojecten.

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

Eén van de bestaande instrumenten die gebruikt zal worden is de vrijgemaakte € 50 miljoen in het kader van het doorbouwplan vanuit de woningbouwimpuls voor de huisvesting van kwetsbare groepen, in het bijzonder arbeidsmigranten en dak- en thuisloze mensen.³ Desgewenst zou het Rijksvastgoedbedrijf in opdracht inzetbaar kunnen zijn voor advisering over goede huisvesting van arbeidsmigranten. Een ander instrument is de vrijstelling binnen de verhuurderheffing. Hier kan door huisvesters gebruik van worden gemaakt voor het realiseren van tijdelijke en flexibele huisvesting. Deze vrijstelling staat sinds het begin van dit jaar open en kan via het RVO worden aangevraagd. Met deze vrijstelling wordt het financieel aantrekkelijker om flexwoningen te realiseren voor onder meer arbeidsmigranten. Ook kunnen gemeenten een beroep doen op de Versnellingskamers in het kader van flexwonen. Deze kunnen onder andere worden ingezet bij het vinden van geschikte locaties. In de Versnellingskamers Flexwonen wordt de gezamenlijke planvorming bespoedigd om de benodigde samenwerking tussen de betrokken partijen een vliegende start te geven.

Het kabinet begrijpt de doelstelling van één arbeidsmigrant per slaapkamer. Tegelijkertijd moet primair met sectoren en partijen worden gezien wat op korte termijn haalbaar is.

Een norm van één kamer per arbeidsmigrant zou naar verwachting leiden tot een vermindering van het aantal beschikbare plekken, aangezien de kamers nu op meerdere bewoners zijn ingericht en er geen reserveplekken zijn. Bovendien is het vaststellen van risico's op bedrijfsniveau gecompliceerd en zullen de financiële gevolgen van zo'n maatregel een rol spelen. Het kabinet benut in dit verband graag de leerpunten met huisvesting in de maatschappelijke opvang en ziet ook spreiding als een mogelijke maatregel voor de besmettingsproblematiek. De inzet op nieuwe locaties en woonruimte moet bijdragen aan het kunnen opvangen van de voorgestelde norm van één kamer per arbeidsmigrant. Naarmate meer regio's in beeld komen voor het realiseren van huisvesting, is spreiding beter mogelijk.

Aanbevelingen 2.3 en 2.4 (korte termijn)

Als een arbeidsmigrant ziek wordt, dan mag hij/zij niet uit huis gezet worden. Het is belangrijk dat uitzendbureaus zich committeren aan dat uitgangspunt.
--

Regel in de Tijdelijke wet maatregelen covid-19, een daarop gebaseerde regeling of een soortgelijke wet dat, indien een arbeidsmigrant vanwege ziekte niet in zijn woonruimte kan blijven, hij/zij een gelijkwaardig alternatief aangeboden krijgt.

Het kabinet onderschrijft het standpunt om huisuitzettingen te voorkomen. Zo heeft de minister voor Milieu en Wonen samen met verhuurdersorganisaties het statement opgesteld om huisuitzettingen in coronatijd zoveel mogelijk te voorkomen. Het kabinet doet daarnaast nadrukkelijk een oproep aan bedrijven om werknemers niet te ontslaan, maar in dienst te houden en gebruik te maken van

³ Kamerstukken II 2019/20, 32 847, nr. 650.

de Tijdelijke noodmaatregel overbrugging voor behoud van werkgelegenheid (NOW). Indien een werkgever wel de arbeidsmigrant ontslaat, vraagt het kabinet de werkgever om hier een verantwoordelijkheid voor te nemen en de arbeidsmigrant niet per direct op straat te zetten. Indien iemand acute hulp nodig heeft kunnen gemeenten onder bepaalde voorwaarden tijdelijk onderdak bieden.

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

Het kabinet onderschrijft het belang van het beleggen van een zorg(plicht) voor een gelijkwaardig alternatief. Voor de korte termijn is het van belang met gemeenten goede voorbeelden te inventariseren en uit te dragen naar relevante regio's. Het Aanjaagteam kan daar ook behulpzaam bij zijn. Voor de langere termijn wordt dan onderzocht of aanvullende mogelijkheden voor het inregelen van alternatieve huisvesting op lokaal niveau gewenst zijn.

Aanbeveling 2.6 (korte termijn)

Zorg ervoor dat arbeidsmigranten in de regel altijd een regulier, schriftelijk huurcontract krijgen, zodat zij daarmee ook volledige huurbescherming genieten. Dit geldt ook bij huisvesting van arbeidsmigranten in recreatiewoningen, dienstwoningen en winkelwoningen.

Het kabinet onderschrijft de doelstelling van het Aanjaagteam om de (huur)positie van arbeidsmigranten te verbeteren. Op dit moment hebben arbeidsmigranten vaak een huurcontract naar aard van korte duur, al dan niet gekoppeld aan het werk (vaak logies en 'shortstay' constructies). In soortgelijke gevallen hebben ook andere huurders geen huurbescherming. Volledige huurbescherming hoort bij een contract voor onbepaalde tijd en deze contractsvorm is bij arbeidsmigranten vaak niet aan de orde vanwege de beperkte duur van het werk.

In lijn met de motie-Van Weyenberg⁴, wil het kabinet onderzoeken of bij het type contract aansluiting kan worden gezocht bij de lengte van het verblijf. Een passende oplossing zou kunnen zijn het zorgen voor meer gebruik van tijdelijke huurcontracten, die door de verhuurder niet tussentijds opgezegd mogen worden en waarbij de huurder wel huurprijsbescherming heeft. Het kabinet wil met belanghebbende partijen (onder andere werkgevers en huisvesters) het gesprek aangaan over de mogelijkheden hiertoe.

Het is op dit moment nog niet mogelijk om tijdelijke huurcontracten te verlengen. De minister van BZK is wel voornemens de verlenging van tijdelijke huurcontracten mogelijk te maken. Dit biedt dus ook meer mogelijkheden voor de huurcontracten van arbeidsmigranten. Mede hierom is dit aldus een oplossing voor de (middel)lange termijn.

Wanneer arbeidsmigranten verplicht een huurcontract met volledige huurbescherming zouden moeten krijgen heeft dit tot gevolg dat arbeidsmigranten alleen huurcontracten voor onbepaalde tijd zouden mogen worden aangeboden.⁵ Dan moeten arbeidsmigranten – bij gebrek aan animo bij werkgevers en uitzendbureaus – op de reguliere woningmarkt naar woonruimte zoeken waar

⁴ Kamerstukken II 2019/20, 35 359, nr. 13.

⁵ Een huurcontract voor onbepaalde tijd betekent minimaal drie maanden opzegtermijn voor de verhuurder en de verhuurder kan alleen met één of meer van de limitatief in de wet geregelde opzeggingsgronden de huur opzeggen (einde arbeidscontract is niet één daarvan). Als de huurder niet met de opzegging instemt, kan alleen de rechter de huur beëindigen.

grote schaarste heerst en wachtlijsten bestaan. Het is volgens het kabinet aldus beter te focussen op het realiseren van goede tijdelijke huurcontracten voor arbeidsmigranten met de voordelen die daarbij horen.

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Aanbeveling 2.7 (richting voor structurele oplossingen)

Maak hoge prioriteit van het creëren van huisvesting voor arbeidsmigranten en werk hierbij zoveel mogelijk samen, bijvoorbeeld op regionaal niveau. Ontwikkel lokaal een visie voor de bouw van woningen voor arbeidsmigranten. Het kabinet heeft onlangs extra middelen beschikbaar gesteld voor huisvesting van specifieke groepen (arbeidsmigranten, asielzoekers en daklozen). Het is belangrijk op korte termijn tot een effectieve inzet van deze middelen te komen. Daartoe zal het Aanjaagteam contact opnemen met BZK.

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

Het kabinet wil kwalitatief goede huisvesting voor iedereen, dus ook voor arbeidsmigranten. Huisvesting voor arbeidsmigranten mag niet, zoals de Inspectie SZW regelmatig constateert⁶, een verdienmodel zijn voor malafide ondernemers.

Het kabinet onderschrijft de motie-Palland en Tielen,⁷ waarin het kabinet wordt opgeroepen om met decentrale overheden te bezien hoe de huisvesting van arbeidsmigranten verbeterd kan worden, waarbij opname van de SNF- en/of AKF-keurmerken in de lokale regelgeving een goede overweging is. Dit komt ook overeen met het advies van de Stichting van de Arbeid naar cao-partijen om het SNF- en/of AKF-keurmerk in de cao op te nemen als vereiste bij het aanbieden van huisvesting via de werkgever of via een uitzendbureau.⁸

De normen van de keurmerken SNF en AKF zijn in gesprekken met sociale partners tot stand gekomen. Sociale partners bespreken periodiek de kwaliteitsnormen van beide keurmerken en passen deze aan op basis van veranderende wetgeving en op advies van de colleges van deskundigen. De huisvesting die onder deze keurmerken is gecertificeerd wordt periodiek en onafhankelijk gecontroleerd door een certificerende instelling. Over verscherping van de criteria kan altijd gesproken worden. Het kabinet wijst er in dit kader wel op dat de kwalitatief slechte huisvesting meestal juist niet gecertificeerd is.

Het kabinet acht het beter in te zetten op het snel realiseren van nieuwe en kwalitatief goede (grootschalige) locaties, passend bij de regionale behoefte van het bedrijfsleven, zoals onder de reactie op de aanbevelingen 2.2 en 2.5 is genoemd.

⁶ Staat van Eerlijk Werk 2019, Kamerstukken II 2018/19, 29 544, nr. 950.

⁷ Kamerstukken II 2019/20, 35 359, nr. 9.

⁸ <https://www.stvda.nl/nl/publicaties/huisvesting-migranten-aanbeveling>

Aanbevelingen 2.8, 2.9 en 2.10 (richting voor structurele oplossingen)

Breng in kaart hoeveel arbeidsmigranten naar verwachting in een nieuw bedrijf of nieuw distributiecentrum zullen gaan werken en wat dit betekent voor huisvesting, vervoer, leefomgeving, zorg, enz. van de arbeidsmigranten, wanneer een gemeente een nieuw bedrijf of distributiecentrum naar de gemeente wil halen (gebruik van impact assessments). Gebruik deze informatie voor de woningontwikkeling in relatie tot de totale woningbehoefte (zowel de reguliere woningbehoefte als die voortkomend uit specifieke doelgroepen waaronder arbeidsmigranten). Het is belangrijk dat gemeenten in de gemeentelijke omgevingsvisies, bestemmingsplannen en onder de Omgevingswet meteen meenemen waar en hoe arbeidsmigranten gehuisvest kunnen worden. Verder hebben gemeenten de nodige juridische mogelijkheden om snel en flexibel tijdelijk af te wijken van het bestaande bestemmingsplan om in te spelen op de behoefte om arbeidsmigranten te huisvesten.

In de ruimtelijke ordening bestaan de bestemmingen wonen en logies. De woonvormen voor arbeidsmigranten zijn een tussenvorm waardoor het voor gemeenten moeilijk is om specifiek beleid te maken en te handhaven. Bij een brede aanpak van de vraagstukken rondom arbeidsmigranten zou ook moeten worden gekeken naar het instrumentarium dat de ruimtelijk ordening biedt en welke verbeteringen daarin mogelijk zijn.

Er bestaan twee keurmerken voor huisvesting van arbeidsmigranten, SNF en AKF, die grotendeels overlappen. Het is gewenst die keurmerken door te ontwikkelen tot één gezamenlijk keurmerk, dat goed controleerbaar en handhaafbaar is en als basisnorm kan worden gebruikt. In dat proces zouden de criteria van de keurmerken ook onder de loep moeten worden genomen en op onderdelen moeten worden aangescherpt.

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

Het kabinet onderschrijft dat het realiseren van nieuwe huisvestingslocaties hoge prioriteit heeft. Dit dient op regionaal niveau te gebeuren. Vanuit de aanpak misstanden arbeidsmigranten is hier reeds contact met het IPO over. Het opstellen van een regionale en lokale woonvisie voor arbeidsmigranten kan helpen bij het realiseren van nieuwe huisvestingslocaties. Het ministerie van BZK zal hiertoe ook onderzoeken of een nieuwe specifieke bestemming "huisvesting arbeidsmigranten" hierbij kan helpen. Daarbij geldt dat het belangrijk is dat gemeenten op visieniveau bij de inrichting van de leefomgeving naast het bestemmen van bedrijvigheid meteen meenemen waar en hoe arbeidsmigranten gezond en veilig gehuisvest kunnen worden en hoe snel en flexibel ingespeeld kan worden op plotselinge vraag naar tijdelijke huisvesting voor deze doelgroep.

In het kader van de brede aanpak van dak- en thuisloosheid brengt het Rijksvastgoedbedrijf in opdracht van het ministerie van VWS leegstaand publiek en maatschappelijk vastgoed in kaart bij de centrumgemeenten voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Dak- en thuisloze arbeidsmigranten die conform de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 in aanmerking komen voor opvang kunnen ook voor woonplekken op deze locaties in aanmerking komen.

3. Vervoer

Aanbeveling 3.1 (korte termijn)

Benadruk in de Tijdelijke wet maatregelen covid-19, een daarop gebaseerde regeling of een soortgelijke wet dat arbeidsmigranten, net als iedereen in Nederland die onderling geen huishouden vormt, in de vervoersmiddelen waarin zij worden vervoerd tussen hun huisvestings- en werklocatie, 1,5 meter afstand van elkaar in acht moeten nemen dan wel oplossingen te zoeken naar analogie van OV en taxi. Laat IenW actief meedenken met het zoeken naar mogelijkheden naar analogie van OV en taxi in samenspraak met vertegenwoordigers van uitzendbureaus.

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

Het kabinet is het met het Aanjaagteam eens dat ook tijdens het vervoer van arbeidsmigranten tussen de huisvestingslocatie en het werk de kans op besmetting met het coronavirus zoveel mogelijk moet worden beperkt. Vanaf 1 juli 2020 geldt voor personenvervoer, voor zover het bestemmingsverkeer betreft, een uitzondering op de anderhalvemetermaatregel. Onder bestemmingsverkeer vallen bijvoorbeeld de busjes en touringcars waarmee de arbeidsmigranten vaak vervoerd worden. Het dragen van een niet-medisch mondkapje is in alle gevallen verplicht. Verder dient er waar mogelijk gewerkt te worden op basis van reservering, met triage en/of met placering. Dit om bron- of contactonderzoek mogelijk te maken.

Aanbeveling 3.3 (richting voor structurele oplossingen)

In de toekomst zouden arbeidsmigranten die gedurende meer dan twee weken in ongewijzigde samenstelling samen in één woning zijn gehuisvest, gezamenlijk kunnen worden vervoerd. De duur van twee weken moet dan wel blijken uit de BRP en tijdens controles door de Politie moet dat ter plekke kunnen worden vastgesteld. Er moet dus eerst aan de drie genoemde voorwaarden bij huishoudsamenstelling zijn voldaan, alvorens langs die lijn kan worden gehandeld.

Het kabinet onderschrijft de in de aanbeveling van het Aanjaagteam genoemde voorwaarden, om arbeidsmigranten als huishouden te beschouwen in het woon-werkverkeer, te weten:

- 1) een actuele registratie van het verblijfsadres van arbeidsmigranten,
- 2) een stabiele samenstelling van de groep arbeidsmigranten in één woning van een beperkte omvang vergelijkbaar met een gezinsomvang en
- 3) realtime beschikbare informatie zodat de politie bij de controle van een voertuig ter plekke kan vaststellen of sprake is van een groep personen op één verblijfsadres die ook al langer als groep daar woont.

Zoals het Aanjaagteam terecht constateert, wordt op dit moment in de praktijk aan geen van deze voorwaarden op systematische wijze voldaan. Zoals eerder opgemerkt, is de inzet van het kabinet erop gericht om in de toekomst de registratie van arbeidsmigranten te verbeteren. De gegevens uit de BRP zijn al beschikbaar voor handhavers. De politie is bijvoorbeeld geautoriseerd voor inzage in de BRP.

4. Werken

Aanbeveling 4.5 (korte termijn)

De Inspectie SZW zou in afstemming met andere inspectiediensten en GGD risico-gericht inspecties moeten uitvoeren waarbij de corona risicosectoren extra aandacht krijgen.

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

De Inspectie SZW heeft een handelingskader opgesteld inzake coronagerelateerde meldingen en streeft ernaar dit gezamenlijk verder te ontwikkelen met de veiligheidsregio's en andere partijen, zodat de in een concrete situatie meest passende interventie kan worden ingezet.

De Inspectie SZW werkt bijvoorbeeld nauw samen met de NVWA bij de problematiek rondom eerlijk, veilig en gezond werk in slachthuizen. Er zijn onder andere onderling afgestemde inspecties in deze sector en de Inspectie SZW wisselt gegevens uit met de NVWA. Ook wordt samengewerkt met de veiligheidsregio's en GGD-en. Ten aanzien van de GGD-en wordt op dit moment gewerkt aan een juridisch kader inzake informatie-uitwisseling.

De Inspectie SZW heeft met het oog op de specifieke risico's verbonden met het coronavirus een speciaal meldingenformulier in verschillende talen en een beoordelingsproces van deze meldingen ontwikkeld. De mogelijkheid om coronagerelateerde meldingen bij de Inspectie SZW te doen is extra ondersteund door middel van een aantal social media-campagnes. Eén campagne was specifiek gericht op arbeidsmigranten.

De Inspectie SZW werkt ook aan een verbetering van de informatiepositie over arbeidsmigranten en risicovolle sectoren en bedrijven. Dit gebeurt door gegevens- en bestandsanalyses en 400 gesprekken met arbeidsmigranten op hun woonlocaties.

Om te zorgen dat bedrijven structureel de coronamaatregelen borgen is aansluiting nodig met de arboregelgeving. Daartoe moeten werkgevers een vertaling en uitwerking maken van generieke protocollen naar hun risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E). Deze aansluiting kan ook gemaakt worden door (een addendum op) een arbocatalogus, die getoetst wordt door de Inspectie SZW. De Inspectie SZW heeft het proces drastisch ingekort zodat een toets niet binnen twaalf weken maar binnen vijf werkdagen plaatsvindt.

Daarnaast is de staatssecretaris van SZW voornemens om door middel van nieuwe wetgeving en een wijziging van het Arbeidsomstandighedenbesluit, de Inspectie SZW meer mogelijkheden te geven om effectief te kunnen handhaven als werkgevers in ernstige mate geen noodzakelijke maatregelen treffen om besmetting met het coronavirus te voorkomen of de kans daarop te beperken.

Na de afkondiging van de kabinetsmaatregelen op 12 maart 2020 om zoveel mogelijk thuis te werken was de lijn van de Inspectie SZW 'nee, tenzij' (minder fysieke inspecties, met uitzondering van arbeidsuitbuiting en ernstige arbeidsongevallen en inzet van andere interventies), maar door het weer meer open gaan van de samenleving en grotere economische bedrijvigheid hanteert de Inspectie SZW sinds 8 juni 2020 de lijn 'ja, mits'.

De Inspectie SZW voert weer inspecties op locatie uit, mits de regels ter bescherming van de gezondheid en veiligheid van de inspecteurs, die zijn vastgelegd in een RI&E van de Inspectie SZW, in acht kunnen worden genomen. De Inspectie SZW heeft dus haar werkwijze aangepast en zal dat blijven doen naar gelang de omstandigheden en kabinetsbesluiten daartoe aanleiding geven.

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

Aanbevelingen 4.6 en 4.7 (korte termijn en richting voor structurele oplossingen)

Verplicht uitzendbureaus zich ervan te vergewissen dat de RI&E (Risico-inventarisatie en –evaluatie) van de inlener voldoet aan de RIVM-richtlijnen en dat zij zich moeten melden wanneer bij de inlener niet *coronaproof* gewerkt kan worden.

Zoek uit of het juridisch mogelijk is de ketenaansprakelijkheid uit te breiden tot arbeidsomstandigheden, zodat inleners/opdrachtgevers en tussenpersonen/uitzendbureaus aansprakelijk zijn voor goede arbeidsomstandigheden voor de arbeidsmigrant, hetgeen zeker in relatie tot de toepassing van de RIVM-richtlijnen om het coronavirus tegen te gaan van belang is. Dit geeft de Inspectie SZW de mogelijkheid om bij geconstateerde tekortkomingen zowel richting de inlener als het uitzendbureau op te treden.

Het kabinet deelt de mening van het Aanjaagteam dat het belangrijk is dat arbeidsmigranten veilig moeten kunnen werken en dat verbetering in de arbeidsomstandigheden noodzakelijk is. In de praktijk hebben werkgevers zorg voor hun werknemers en nemen zij uitgebreide maatregelen om besmetting te voorkomen. Ondanks deze maatregelen is volledige bescherming niet mogelijk gebleken en vinden er besmettingen op de werkplek plaats. Het kabinet juicht de gedane aanbevelingen aan de verschillende partijen op het gebied van arbeidsomstandigheden toe en staat welwillend ten opzichte van de aanbevelingen met betrekking tot meer mogelijkheden om uitzendbureaus te kunnen aanpakken, wanneer zij niet zorgen voor goede arbeidsomstandigheden voor arbeidsmigranten. In de Arbeidsomstandighedenwet (artikel 5) en de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (artikel 11) is reeds geregeld dat de inlener zijn RI&E aan het uitzendbureau moet geven. Het uitzendbureau moet vervolgens zorgen dat de uitzendkracht deze RI&E krijgt, en is verplicht om de uitzendkracht te informeren over de risico's die hij/zij op de werkplek loopt.

Het kabinet deelt het idee dat uitzendbureaus zich beter moeten laten informeren over de arbeidsomstandigheden bij inleners. De mogelijkheden om uitzendbureaus aansprakelijk te stellen voor arbeidsomstandigheden via ketenaansprakelijkheid zijn eerder uitgezocht. Uitzendbureaus lenen mensen uit maar zijn geen opdrachtgevers van de inleners. Uitzendbureaus hebben doorgaans vanuit hun rol weinig invloed op of kennis van de arbeidsomstandigheden bij de inlener. Het is dan ook juridisch niet haalbaar om uitzendbureaus te beboeten voor de arbeidsomstandigheden bij de inlener. Het kabinet begrijpt en herkent de wens van het Aanjaagteam om op te kunnen treden tegen uitzendbureaus. Het kabinet beziet de mogelijkheden om in de kwaliteitseisen voor uitzendbureaus op te nemen dat een uitzendbureau bij het uitlenen van een werknemer aan een bedrijf zich ervan moet vergewissen dat binnen dat bedrijf voldaan wordt aan de formele vereisten van de Arbowet. Het kabinet nodigt het Aanjaagteam uit om hierover mee te denken.

Aanbeveling 4.8 (richting voor structurele oplossingen)

Het Aanjaagteam heeft veel signalen gekregen waaruit blijkt dat behoefte bestaat aan meer regulering van uitzendbureaus. Daarbij zijn meerdere ideeën aangedragen, zoals het verplicht lid zijn van een brancheorganisatie, een vergunningplicht, kwaliteitscertificaten en keurmerken die getuigen van goed werkgeverschap. Voer maatregelen in om het moeilijker te maken met verkeerde intenties een uitzendbureau op te starten, en om malafide uitzendbureaus te stoppen. Betrek daarbij ook de mogelijkheid voor een verplichte waarborgsom voor uitzendbureaus en maatregelen om malafide bestuurders van uitzendbureaus en turboliquidaties effectiever tegen te gaan, zoals het ontwikkelen van bestuursrechtelijke maatregelen in aanvulling op strafrechtelijke.

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

Het kabinet onderschrijft de aanbevelingen van het Aanjaagteam met betrekking tot uitzendbureaus. Er zijn veel goede uitzendbureaus, maar de uitzendbureaus die het niet zo nauw nemen met de wet- en regelgeving en zich een slechte werkgever tonen, moeten zo veel mogelijk uit de markt worden geweerd. Zoals het Aanjaagteam ook opmerkt, wordt als maatregel die hiervoor zou moeten zorgen vaak de invoering van een vergunningplicht voor uitzendbureaus genoemd. In de brief aan uw Kamer van 20 december 2019⁹ is de minister van SZW ingegaan op een vergunningstelsel voor uitzendbureaus.

In lijn met de motie-Bruins c.s.¹⁰ en de motie-Tielen c.s.¹¹ zet het kabinet in op kwaliteitseisen voor uitzendbureaus. Zowel werkgevers als werknemers in de uitzendbranche hebben zich voorstander getoond van extra drempels om malafiditeit aan te pakken voor in ieder geval het starten van een uitzendonderneming. Een bestuurder van een uitzendbureau moet kunnen bewijzen dat hij of zij van onbesproken gedrag is door middel van een zogenoemde VOG, weten wat het betekent om uitzendondernemer te zijn en geen uitstaande boetes van de Inspectie SZW of de Belastingdienst hebben. Het kabinet werkt deze kwaliteitseisen momenteel verder uit en zal uw Kamer hier later dit jaar over informeren. Daarbij wordt ook gekeken of het juridisch mogelijk is om de eisen te koppelen aan de verplichte registratie van uitzendbureaus bij de Kamer van Koophandel. Ook wordt gekeken naar de juridische en praktische uitwerking van de genoemde waarborgsom. Dit wordt in overleg met sociale partners in de uitzendbranche verder vormgegeven, waarbij ook het keurmerk van de Stichting Normering Arbeid (SNA) wordt betrokken.

Daarnaast wordt verkend of een bestuursrechtelijk bestuursverbod mogelijk is, dat effectief is voor het domein van de arbeidswetten. Deze verkenning richt zich op de langere termijn. Daarom zet het kabinet op de kortere termijn ook in op meer en beter gebruik van reeds bestaande regelgeving. Er zijn onder meer twee pilots gestart om direct malafide bestuurders aan te pakken: een pilot om onrechtmatige turboliquidaties aan te vechten bij de rechter, en een pilot om te stimuleren dat het door vordering van civielrechtelijke bestuursverboden voor bestuurders die zowel de arbeids- als de belastingwetten overtreden in combinatie met faillissementsfraude, onmogelijk wordt om nog langer bestuurder te zijn van een uitzendbureau. Daarnaast werkt de Inspectie SZW aan het vaker beboeten van

⁹ Kamerstukken II 2019/20, 29 861, nr. 48.

¹⁰ Kamerstukken II 2019/20, 35 359, nr. 15.

¹¹ Kamerstukken II 2019/20, 35 359, nr. 6.

feitelijk leidinggevend. Daarmee kan de *persoon* die feitelijk leiding geeft aan de overtreding beboet worden, ook als deze formeel niet bestuurder of werkgever is. Ook werkt de Inspectie SZW aan het vaker inzetten van andere wettelijke mogelijkheden om veelplegers aan te pakken, zoals conservatoir beslag leggen op vermogen of goederen, of samenwerken met deurwaarders.

Het kabinet nodigt het Aanjaagteam uit om in een volgend advies met aanbevelingen te komen die zorgen voor een verbetering van de regulering van uitzendbureaus en versterking van de aanpak van malafide uitzendbureaus.

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

5. Zorgverzekering

In de praktijk regelen vaak de werkgevers en uitzendbureaus de zorgverzekering voor arbeidsmigranten, als extra service voor arbeidsmigranten en zodat de werkgever weet dat de werknemer goed verzekerd is. Veel van deze verzekeringen zijn ondergebracht bij een beperkt aantal zorgverzekeraars. Er zijn verzekeraars die met werkgevers hebben afgesproken dat de aanmelding van arbeidsmigranten via een portal wordt gedaan. Het komt ook voor dat werkgevers hun werknemers rechtstreeks en 'en bloc' aanmelden bij de zorgverzekeraar. Mede gezien deze praktijk is in wetgeving opgenomen dat een dergelijke aanmelding vormvrij kan geschieden, met andere woorden: er hoeven in die situatie geen afzonderlijke werkgeversverklaringen voor elke werknemer apart te worden overgelegd, maar er mag worden volstaan met een lijst met namen.

Aanbevelingen 5.2, 5.3 en 5.4 (korte termijn en richting voor structurele oplossingen)

Creëer in de Tijdelijke wet maatregelen covid-19, een daarop gebaseerde regeling of een soortgelijke wet de verplichting voor uitzendbureaus om zorgpasjes onverwijld ter beschikking te stellen aan de arbeidsmigrant bij de aanvang van de werkzaamheden, indien de zorgverzekering door het uitzendbureau wordt geregeld.

Leg in de Tijdelijke wet maatregelen covid-19, een daarop gebaseerde regeling of een soortgelijke wet vast dat, wanneer een arbeidsmigrant haar of zijn baan verliest, de zorgverzekering nog een bepaalde periode doorloopt op kosten van de werkgever, zodat de arbeidsmigrant de kans krijgt ander werk te vinden of terug te keren naar haar of zijn thuisland.

Zorg dat een directe relatie ontstaat tussen de zorgverzekeraar en de arbeidsmigrant als zorgverzekerde. Laat de zorgverzekeraar de zorgpas direct aan de zorgverzekerde ter beschikking stellen waarbij de kosten, indien afgesproken in de arbeidsovereenkomst, in rekening worden gebracht bij de werkgever of vergoed worden aan de arbeidsmigrant. Ga in gesprek met zorgverzekeraars om ervoor te zorgen dat arbeidsmigranten ook na het einde van hun arbeidsovereenkomst voor een bepaalde periode nog een zorgverzekering behouden.

Reguliere fysieke zorgpasjes worden in beginsel verstrekt voor het lopende verzekeringsjaar. Een aantal zorgverzekeraars is overgegaan of gaat over op het digitaal verstrekken van de zorgpas. Op deze manier kan de geldigheid worden aangepast zodra bekend is dat de verzekeringsplicht is geëindigd. Ook voor de

fysieke zorgpas geldt dat deze niet meer geldig is als de verzekeringsplicht is geëindigd. Het belang voor de werknemer is vooral dat hij weet dat hij verzekerd is tegen ziektekosten en ook weet wanneer dat niet meer het geval is. In de praktijk controleren zorgaanbieders het verzekeringsrecht online.

**Directie
Arbeidsverhoudingen**
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Zorgverzekeraars Eno (met het label HollandZorg), Zorg&Zekerheid en Zilveren Kruis zijn de zorgverzekeraars die een groot aantal arbeidsmigranten verzekeren, veelal via werkgevers, uitzendbureaus of een collectiviteit. Deze zorgverzekeraars hebben aangegeven dat de verzekerdenpas aan de werkgever of het uitzendbureau wordt verstrekt. Er zijn afspraken gemaakt dat zij deze bescheiden direct verstrekken aan de arbeidsmigranten. In juli start HollandZorg een communicatietraject (in vier talen) om zowel verzekerden als uitzendbureaus op de hoogte te brengen van de digitale polis en de digitale verzekerdenpas.

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

Uit aanbeveling 5.3 blijkt niet welke situatie bedoeld wordt als iemand haar of zijn baan verliest. Dat kan door ontslag, ziekte of aan het einde van het overeengekomen dienstverband. De zorgverzekering eindigt naar de huidige stand van wet- en regelgeving van rechtswege, indien iemand niet langer arbeid verricht. Hoewel niet onmogelijk is dat een deel van de arbeidsmigranten verzekerd is op grond van ingezetenschap, ligt dit niet voor de hand. Dit betekent dat de zorgverzekering niet kan doorlopen als de arbeidsovereenkomst geëindigd is of beëindigd wordt.

De oplossing van de onverzekerdeheid van de arbeidsmigrant kan niet worden opgelost door doorbetaling van premie en eigen risico (door betrokkene of door zijn (ex-)werkgever) als de arbeidsovereenkomst geëindigd is of beëindigd wordt. De zorgverzekering eindigt, zoals gezegd, naar de huidige stand van wet- en regelgeving van rechtswege, indien iemand niet langer arbeid verricht.

HollandZorg heeft met de uitzendbureaus en collectieven van werkgevers afspraken gemaakt dat zij een arbeidsmigrant tot 30 dagen na beëindigen van het verzekeringsrecht kunnen afmelden. De financiële risico's voor zorgconsumptie in deze periode zijn voor rekening van de zorgverzekeraar (en komen niet ten laste van de Zorgverzekeringswet). Indien een uitzendbureau een verzekerde na 31 of meer dagen met terugwerkende kracht afmeldt, dan zijn de eventuele zorgkosten – zo is afgesproken – voor rekening van het uitzendbureau. De arbeidsmigrant hoeft de zorgkosten kosten niet zelf te betalen.

Het probleem van onverzekerde arbeidsmigranten na einde van het dienstverband kan alleen worden opgelost door [de verzekering of aanspraken voor de Zorgverzekeringswet met een bepaalde tijd te verlengen](#), bijvoorbeeld voor de duur van 30 dagen. De ministeries van VWS en SZW zullen bezien wat de mogelijkheden en de financiële consequenties daarvan zijn.

Het kabinet nodigt het Aanjaagteam uit om met aanbevelingen te komen die de structurele problematiek rondom arbeidsmigranten en de toegang tot zorg voor arbeidsmigranten kunnen verbeteren.

6. Samenwerking toezichthouders/handhavingsinstanties

Het kabinet onderschrijft de opvatting van het Aanjaagteam dat de problematiek van arbeidsmigranten complex is en veel verschillende aspecten heeft, waaronder

grensoverschrijdende (bijvoorbeeld werken in Nederland en wonen in Duitsland), en dat er daardoor ook veel verschillende partijen bij zijn betrokken. Ook kan niet worden uitgesloten dat maatregelen die Nederland ter bescherming van de arbeidsmigranten treft, mede op basis van de aanbevelingen van het Aanjaagteam, leiden tot onbedoelde waterbedeffecten in onze buurlanden. Dat is uiteraard niet de gewenste uitkomst. Om die reden is samenwerking met de buurlanden van groot belang.

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

Aanbeveling 6.1 (korte termijn)

Blijf als overheidspartijen zoveel mogelijk met elkaar samenwerken en betrek hierin ook nieuwe partijen, zoals de gemeentelijke handhaving. Betrek daarbij ook instanties net over de grens. Maak een regionale analyse op basis van alle beschikbare informatie van alle toezichthouders, zowel op Rijks- als op lokaal niveau. Laat de Veiligheidsregio's hierbij het voortouw nemen en de Rijksinspectiediensten zich hier actief bij aansluiten. Zorg ervoor dat de benodigde capaciteit wordt ingeregeld. Zorg voor een regionaal aanspreekpunt van de verschillende Rijksinspectiediensten voor de Veiligheidsregio's om snel contact mee te kunnen leggen. Op basis van de regionale analyse kunnen dan (gezamenlijke) inspecties worden uitgevoerd of informatie worden gedeeld zodat ook zelfstandig kan worden opgetreden. Beoordeel in welke sectoren het risico op besmetting met het coronavirus het hoogst is en welke rol het testen van medewerkers daarin kan spelen.

Deze aanbeveling is gericht aan de toezichthouders en roept op tot samenwerking en afstemming tussen de toezichthouders. In de brief van de minister van VWS aan uw Kamer van 4 juni 2020¹² is een plan van aanpak aangekondigd dat tevens aan deze aanbeveling uitvoering geeft. De veiligheidsregio's werken op dit moment samen met de landelijke toezichthouders en de meest betrokken departementen aan de inrichting van een nieuw samenwerkingsplatform bij het Landelijk Operationeel Team Corona (LOT-C). In dat platform zal op landelijk niveau afstemming plaatsvinden tussen de operationele partners, zal informatie worden gedeeld en worden analyses uitgevoerd, bijvoorbeeld om sectoren met een hoog risico op besmetting met het coronavirus te identificeren. Het landelijke samenwerkingsplatform zal daarbij – met respect voor de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de verschillende partijen – een gecoördineerde inzet op het regionale niveau voorbereiden om snel te kunnen optreden bij een uitbraak in een bedrijf of een sector, zoals recent bij slachterijen. Om potentiële brandhaarden in risicosectoren te voorkomen zal het platform preventieve acties coördineren. Het risicogericht en gefaseerd testen van medewerkers door de GGD-en maakt onderdeel uit van de werkzaamheden. Gezien de grensoverschrijdende aspecten van arbeidsmigratie zal het samenwerkingsplatform ook contacten onderhouden met buitenlandse autoriteiten, in het bijzonder de Duitse regionale overheden. De bestrijding van brandhaarden wordt vervolgens ten uitvoer gebracht door zogenoemde 'vliegende brigades' in de regio waaraan zowel landelijke inspecties als regionale partijen deelnemen.

Om de inrichting van het samenwerkingsplatform te begeleiden, wordt er een landelijke regietafel ingericht onder het Directeurenoverleg COVID-19 (DOC-19). Evenals het DOC-19 staat de landelijke regietafel onder voorzitterschap van de

¹² Kamerstukken II 2019/20, 25 295, nr. 386, p. 34.

directeur van het programma Samenleving en COVID-19. In dit DOC-19 spreken en stemmen departementen en veiligheidsregio's, gemeenten en politie met elkaar wekelijks af ter voorbereiding van de Ambtelijke Commissie COVID-19 en de Ministeriële Commissie COVID-19. Zodra de situatie het toelaat kunnen de activiteiten van de regietafel worden opgenomen in de reguliere werkzaamheden van dit Directeurenoverleg COVID-19. Het Veiligheidsberaad heeft maandag 29 juni jl. ingestemd met het instellen van het landelijke samenwerkingsplatform bij het LOT-C. De kosten van het samenwerkingsplatform worden gedeeld door de ministeries van VWS, SZW, J&V en LNV.

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

Terwijl de (tijdelijke) hulpstructuur wordt gerealiseerd wordt al actief en met alle relevante partijen opgetreden wanneer er signalen ontstaan over mogelijke besmettingshaarden. Het kabinet voldoet met de inrichting van het samenwerkingsplatform en de landelijke regietafel ook aan de door uw Kamer aangenomen motie-Ouwehand.¹³

Aanbeveling 6.2 (korte termijn)

Toezichthouders ervaren knelpunten in de uitwisseling van gegevens. Er moet inzichtelijk worden gemaakt welke juridische belemmeringen en mogelijkheden er zijn voor een adequate uitwisseling van gegevens. Waar nodig en mogelijk moeten belemmeringen worden weggenomen. Mogelijkheden zouden beter moeten worden benut. Zorg dat gegevens tussen toezichthouders en handhavers zo snel mogelijk kunnen worden uitgewisseld.

Op het gebied van eerlijk werk werkt de Inspectie SZW samen met een groot aantal partijen in de Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI) en de Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC's). Daarnaast werken de Inspectie SZW, de Belastingdienst en het UWV samen bij de aanpak van malafide uitzendbureaus (AMU). Het AMU pakt complexe zaken aan waarbij vaak verschillende problemen een rol spelen zoals onderbetaling, belastingontduiking en uitkeringsfraude door uitzendbureaus. In dat kader worden structureel gegevens uitgewisseld tussen de verschillende partijen. Ook vindt al een aantal jaren publiek-private informatie-uitwisseling plaats tussen de SNA, de Stichting Naleving CAO voor Uitzendkrachten (SNCU), de Inspectie SZW en de Belastingdienst. Dit versterkt de informatiepositie van deze partijen en draagt bij aan de overheids handhaving. Ook wordt met het oog op de verbetering van de publiek-private informatie-uitwisseling momenteel verkend in hoeverre de meldingen over vermoedens van niet-naleving van cao's kunnen worden uitgebreid met extra informatie.

Verder is, in het kader van de aanpak van vluchtig ondernemerschap, onder meer toegezegd dat bekeken wordt of de uitwisseling van informatie tussen publieke en private partijen in de uitzendbranche kan worden verbeterd en of het informatieprotocol met SNA en SNCU aangescherpt kan worden. Ook worden de mogelijkheden die de nieuwe Handelsregisterwet biedt, inzake informatie-uitwisseling, onderzocht.

¹³ Kamerstukken II 2019/20, 28 286, nr. 1109.

Naar aanleiding van aanbeveling 6.2 zal er een uitvraag worden gedaan naar welke informatiebehoefte er is bij verschillende partijen en welke belemmeringen daarbij worden ervaren.

**Directie
Arbeidsverhoudingen**
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Aanbeveling 6.3 (korte termijn)

Het is belangrijk dat de grensoverschrijdende samenwerking tussen overheidsorganisaties ten aanzien van arbeidsmigranten soepel verloopt. Hiervoor is een goede grensoverschrijdende uitwisseling van signalen en gegevens noodzakelijk. Maak ook met instanties over de grens (met name in Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen) afspraken over het uitwisselen van signalen en gegevens.

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

Het kabinet onderschrijft de aanbeveling dat het belangrijk is dat de grensoverschrijdende samenwerking tussen overheidsorganisaties ten aanzien van arbeidsmigranten soepel verloopt. Hiervoor is een goede grensoverschrijdende uitwisseling van signalen en gegevens noodzakelijk. Ook is het van belang dat met instanties over de grens (met name in Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen) afspraken worden gemaakt over het uitwisselen van signalen en gegevens. Het kabinet spreekt hier in den brede met de desbetreffende deelstaten over. Wanneer het aanvullend wenselijk is om op hoog politiek niveau deze samenwerking te bespreken c.q. vast te leggen al dan niet in samenhang met andere onderwerpen die spelen in de samenwerking tussen Nederland en de buurlanden, kan daarvoor gebruik gemaakt worden van de grensoverschrijdende governance-structuren met onze buurlanden, waarvoor binnen het kabinet de staatssecretaris van BZK een faciliterende rol heeft.

7. Informatievoorziening

Het Aanjaagteam signaleert terecht dat de informatievoorziening aan arbeidsmigranten versterkt kan worden. Informatie bestemd voor arbeidsmigranten is op dit moment nog te versnipperd, waardoor deze niet eenvoudig toegankelijk is. Ook is niet altijd duidelijk waar men terecht kan met vragen en/of meldingen van misstanden.

Aanbeveling 7.1 (korte termijn)

Ontwikkel op basis van een probleemanalyse een centraal informatieknooppunt dat (in stappen) eventueel uitgebreid kan worden tot één centraal meldpunt, waar arbeidsmigranten liefst in hun eigen taal terecht kunnen.

De inzet van het kabinet is erop gericht dat informatie voor iedere arbeidsmigrant gemakkelijk toegankelijk is en eenduidig verspreid wordt onder diverse partijen die betrokken zijn bij arbeidsmigranten. Daarbij wordt ook ingezet op de beschikbaarheid van informatie in de eigen taal en het verspreiden van informatie onder het ondersteuningssysteem dat beschikbaar is voor arbeidsmigranten. Het kabinet neemt de aanbeveling om een centraal informatieknooppunt te ontwikkelen over en zal deze gaan baseren op eerder gepubliceerd materiaal, zoals de informatiebrochure 'New in the Netherlands'.

Er zal in het traject om het knooppunt op te zetten ook aangesloten worden bij het amendement-Bruins¹⁴, dat vraagt om een regionale pilot op te zetten om arbeidsmigranten beter te informeren over hun rechten. Deze wordt samen met de gemeente Westland opgezet, waarbij er wordt onderzocht op wat voor manier arbeidsmigranten het beste kunnen worden voorgelicht over arbeidsvoorwaarden en veilig en gezond werken in de sector waarin zij werkzaam zijn en geactiveerd om hun rechten te effectueren. Alleen maar informatie aanbieden leidt er niet per direct toe dat arbeidsmigranten ook hun gedrag aanpassen en actief voor hun rechten opkomen. De pilot zal experimenteren met het inzetten van gedragsinzichten om arbeidsmigranten beter te bereiken.

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

Aanbeveling 7.2 (korte termijn)

Stimuleer dat gemeenten waar arbeidsmigranten wonen en/of werken, al of niet in samenspraak met belangbehartigers, servicepunten hebben waar arbeidsmigranten met vragen terecht kunnen.

Het ministerie van BZK gaat onderzoeken of en hoe de RNI-loketten een rol kunnen spelen bij serviceverlening en informatieverstrekking aan arbeidsmigranten. Met de RNI-loketten is al een landelijke dekking aanwezig en de medewerkers beschikken over specialistische kennis. Hierbij is een gedegen samenhang en afstemming met de reeds bestaande servicepunten belangrijk. Zo hebben bepaalde gemeenten al servicepunten ingericht voor arbeidsmigranten.

Naast deze fysieke servicepunten ziet het ministerie van BZK een grote rol voor digitale service- en informatiepunten voor arbeidsmigranten. Ook hierbij is samenhang en afstemming met lopende initiatieven belangrijk. Het ministerie van BZK, het ministerie van SZW, de Inspectie SZW en enkele gemeenten zijn met elkaar in overleg, om krachten en kennis te bundelen.

Bij het verder vormgeven van deze informatievoorziening richting arbeidsmigranten wordt benadrukt dat in samenspraak met gemeenten gezien moet worden in hoeverre deze extra inspanningen haalbaar zijn voor gemeenten. Bij het instellen van een centraal informatieknooppunt zal nadrukkelijk ook de samenwerking gezocht worden met bestaande initiatieven, zodat informatie vanuit de overheid eenduidig is.

Conclusie

Het kabinet bedankt het Aanjaagteam voor de verschillende aanbevelingen en de eerste richtingen voor de langeretermijnaanbevelingen. Deze brief bevat een eerste reactie en laat zien hoe het kabinet een aantal aanbevelingen snel op zal pakken en verschillende richtingen verder uit zal werken. Op de korte termijn wordt onder andere gewerkt aan een plan van aanpak om de registratie van arbeidsmigranten te verbeteren, wordt er werk gemaakt van het stimuleren van de realisatie van nieuwe huisvestingslocaties en wordt er onderzocht of er meer gebruik kan worden gemaakt van tijdelijke huurcontracten voor arbeidsmigranten. Daarnaast wordt er gewerkt aan een verbeterde samenwerking tussen partijen zoals de Inspectie SZW, de NVWA, de GGD en de veiligheidsregio's. Hiervoor wordt onder andere op korte termijn een samenwerkingsplatform voor

¹⁴ Kamerstukken II 2018/19, 35000 XV, nr. 31.

toezichthouders ingericht. Op korte termijn komt het kabinet bovendien met een centraal informatiepunt voor arbeidsmigranten en het kabinet onderzoekt of RNI-loketten een rol kunnen spelen bij service- en informatieverlening aan arbeidsmigranten.

De bescherming van arbeidsmigranten is urgent en vraagt om een integrale benadering, waarbij zowel de verschillende departementen als private en publieke partijen goed samenwerken. Het kabinet kijkt om deze reden uit naar de nieuwe aanbevelingen die de structurele problematiek adresseren en zal na publicatie ervan wederom uw Kamer over de reactie van het kabinet informeren.

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

W. Koolmees

T. van Ark

De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

De Minister van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties,

H. de Jonge

K. Ollongren

De Minister van Justitie en Veiligheid,

De Staatssecretaris van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties,

F. Grapperhaus

R. Knops

De Staatssecretaris van Economische
Zaken en Klimaat,

De Minister van Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit,

Directie
Arbeidsverhoudingen
Afdeling Sociale Dialoog en
Arbeidsmigratie

Datum
3 juli 2020

Onze referentie
2020-0000080700

M. Keijzer

C. Schouten

**Eerste aanbevelingen
van het
Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten
o.l.v. Emile Roemer**

11 juni 2020

Eerste aanbevelingen van het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten

Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten

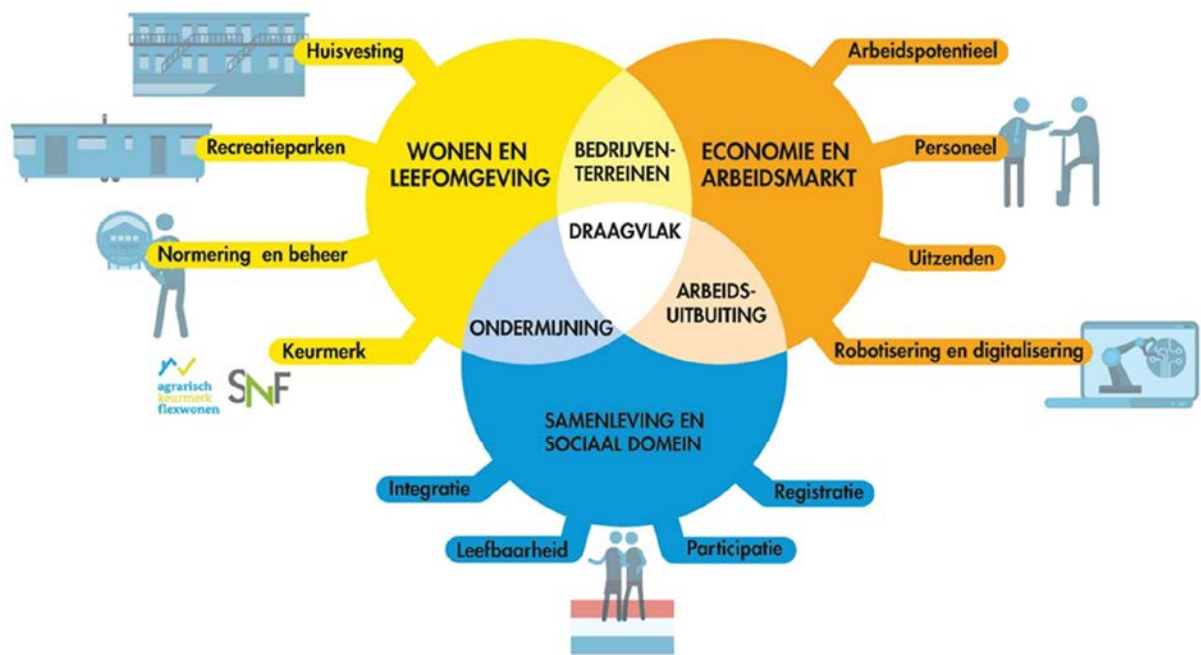
Het kabinet heeft het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten onder aanvoering van Emile Roemer ingesteld om voorstellen te doen om de werk- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten te verbeteren. Doel is dat het risico op coronabesmetting voor arbeidsmigranten op de korte termijn afneemt en dat de positie van arbeidsmigranten in Nederland op de langere termijn ook wordt versterkt. Daarom stimuleert het Aanjaagteam de samenwerking tussen betrokken partijen in Nederland en de buurlanden, vooral op regionaal, lokaal en sectoraal niveau, om wetsnaleving inclusief de coronamaatregelen te bevorderen bij werkgevers en detacherings- en uitzendbureaus die werken met arbeidsmigranten. Het Aanjaagteam bestaat uit medewerkers van verschillende ministeries, de Inspectie SZW, de veiligheidsregio's en het Openbaar Ministerie. Het Aanjaagteam spreekt iedere twee weken met een begeleidingsgroep die samen is gesteld uit vertegenwoordigers van sociale partners en de VNG. Van de inbreng van werkgeversorganisaties, vakbonden en de VNG is gebruik gemaakt bij het opstellen van de aanbevelingen, evenals van het Corona-veiligheidsprotocol arbeidsmigranten (concept) dat door sociale partners is opgesteld. Het Aanjaagteam heeft zich onder meer tijdens regionale bijeenkomsten laten informeren over de werk-, woon- en reisomstandigheden van arbeidsmigranten. De komende tijd zullen meer van dergelijke bijeenkomsten worden georganiseerd en zullen hoorgesprekken plaatsvinden met onder meer arbeidsmigranten, sociale partners, gemeenten, toezichthouders en belangengroepen.

De aanbevelingen van het Aanjaagteam zijn gericht aan het kabinet. Gegeven de vele partijen die betrokken zijn bij de vraagstukken rondom arbeidsmigranten, is per aanbeveling aangegeven welke partij verantwoordelijk zou moeten zijn voor de implementatie onder de noemer van 'beoogd eigenaar' van de aanbeveling.

Arbeidsmigranten in een kwetsbare positie

In Nederland werken meer dan 400.000 arbeidsmigranten uit de Europese Unie die bijdragen aan de Nederlandse economie, vooral in sectoren zoals distributie, land- en tuinbouw, bouw, schoonmaak en vleesverwerkende industrie. Veel bedrijven zijn (deels) afhankelijk van arbeidsmigranten. Ook in economisch lastige tijden verandert dat niet. De recente uitbraken van het coronavirus, onder meer bij verschillende slachterijen, laten opnieuw de kwetsbare positie zien van arbeidsmigranten in Nederland. Zij werken, wonen en reizen dicht op elkaar en werken soms op verschillende locaties en zijn daarmee extra kwetsbaar voor besmetting met het virus. Daarnaast werken arbeidsmigranten vaak tegen minimale arbeidsvoorwaarden (zo'n 70 tot 80% werkt voor een uurloon lager dan 15 euro) en zij wonen in veel gevallen in door de werkgever, vaak het uitzendbureau, beschikbaar gestelde huisvesting met veel mensen dicht op elkaar, met een geregeld wisselende samenstelling, met weinig privacy en geen mogelijkheden om afstand te houden tot elkaar. Net als iedere andere werkende zouden arbeidsmigranten echter tegen goede arbeidsvoorwaarden en onder goede arbeidsomstandigheden in Nederland moeten kunnen werken. Arbeidsmigranten in Nederland zijn meestal niet in dienst bij de bedrijven waar ze werken. Vaker is een uitzendbureau, ook wel de tussenpersoon, hun werkgever. Het bedrijf waar de arbeidsmigranten dan daadwerkelijk het werk verrichten wordt de inlener of de opdrachtgever genoemd. Het is primair de verantwoordelijkheid van inleners en uitzendbureaus om ervoor te zorgen dat hun personeel goed wordt behandeld. De gezondheid van arbeidsmigranten is van groot belang: uiteraard voor het welzijn van de arbeidsmigrant zelf, voor de samenleving om te voorkomen dat er nieuwe besmettingshaarden ontstaan en omdat de arbeidsmigranten een onmisbare bijdrage leveren aan sectoren, zoals de voedselvoorziening, de bouw en de logistiek. Ook in deze sectoren is het risico van een uitbraak van het coronavirus reëel.

De problematiek rond de bescherming van arbeidsmigranten is complex, heeft veel verschillende aspecten, ook grensoverschrijdende (bijv. werken in Nederland en wonen in Duitsland), en daardoor zijn er ook veel verschillende partijen bij betrokken. Onderstaande 'spin' is door de provincie Noord-Brabant opgesteld en geeft goed weer welke onderwerpen met de problematiek rond de bescherming van arbeidsmigranten verbonden zijn.

Verantwoordelijkheid inleners en uitzendbureaus

Het is de verantwoordelijkheid van zowel de inlener als het uitzendbureau dat arbeidsmigranten onder goede arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden kunnen werken. Zij dragen samen, als keten, verantwoordelijkheid om dit goed te regelen. Doordat huisvesting en vervoer vaak door het uitzendbureau worden geregeld, is het uitzendbureau ook verantwoordelijk voor de huisvesting en het vervoer van arbeidsmigranten en dient het uitzendbureau ervoor te zorgen dat aan de RIVM-richtlijnen wordt voldaan om de kans op besmetting met het coronavirus te beperken. Tegelijkertijd mogen we ervan uit gaan dat ook de inlener zich wil verzekeren van veilige woon- en reisomstandigheden voor de mensen die in zijn bedrijf werken. Vanzelfsprekend rust er ook een verantwoordelijkheid op de arbeidsmigrant zelf. Zeker in tijden van virusuitbraken mag verwacht worden dat hij/zij de RIVM-richtlijnen zo goed mogelijk in acht neemt.

Keerzijde van het feit dat huisvesting en vervoer vaak worden geregeld door het uitzendbureau, is dat arbeidsmigranten voor hun werk, huisvesting, vervoer en zorgverzekering afhankelijk zijn van één en dezelfde instantie. De afhankelijkheid leidt ertoe dat verlies van werk ook verlies van huisvesting en de zorgverzekering kan betekenen, en dat huisvesters arbeidsmigranten boetes op kunnen leggen voor kleine zaken. Deze afhankelijkheidsrelatie maakt mensen zeer kwetsbaar, omdat arbeidsmigranten zich vanwege de taalbarrière moeilijk zelf kunnen redden in het 'vreemde' Nederland. Gedurende de coronacrisis komen meermaals verhalen op tafel dat mensen in daklozencentra terecht komen of over straat zwerven.

Het Aanjaagteam heeft de afgelopen tijd veel voorbeelden gezien van goed werkgeverschap, waarbij inleners en uitzendbureaus hun verantwoordelijkheid hebben genomen en, met steun van onder meer gemeenten en sociale partners, creatieve alternatieven hebben gevonden om de kans op besmetting tijdens werken, wonen en reizen te beperken. Het Aanjaagteam roept op om deze goede voorbeelden te delen en heeft sommige hiervan verwerkt in zijn aanbevelingen. Dit laat onverlet dat het Aanjaagteam ook kennis heeft genomen van veel slechte voorbeelden, waar deze aanbevelingen op zijn gericht.

Hieronder worden verschillende aspecten van de problematiek belicht. Het Aanjaagteam adviseert het kabinet om op korte termijn een aantal maatregelen te treffen om snel de situatie van arbeidsmigranten te verbeteren. Dit zijn volgens het Aanjaagteam minimale voorwaarden om besmettingen bij bedrijven waar veel arbeidsmigranten werken, zoals slachthuizen, de bouw, distributiecentra en in de land- en tuinbouw, te beperken. Deze maatregelen kan het kabinet deels

zelf treffen, maar deels vraagt dat ook actie van betrokken partijen zoals medeoverheden, werkgevers en uitzendbureaus. Bij iedere aanbeveling zal worden aangegeven wie er volgens het Aanjaagteam primair zorg voor moet dragen dat aan de aanbeveling opvolging wordt gegeven. Het Aanjaagteam wil de komende tijd de betrokken partijen bij elkaar brengen. Daarnaast beschrijft het Aanjaagteam hieronder een eerste agendering van de problematiek op de lange termijn, om richting te geven voor een meer structurele oplossing. In een tweede advies zullen deze suggesties verder uitgewerkt worden.

De volgende onderwerpen komen aan bod:

- 1) Registratie
- 2) Wonen
- 3) Vervoer
- 4) Werken
- 5) Zorgverzekering
- 6) Samenwerking toezichthouders/handhavingsinstanties
- 7) Informatievoorziening

1) Registratie

Wanneer er onder arbeidsmigranten een uitbraak van het coronavirus plaatsvindt, is het voor het tegengaan van verdere verspreiding van het virus van cruciaal belang dat snel bekend wordt wie er mogelijk aan het virus zijn blootgesteld om direct de juiste (quarantaine)maatregelen te treffen, testen uit te voeren en het bron- en contactonderzoek te beginnen. Daarvoor is het belangrijk dat iedereen is geregistreerd om te kunnen weten waar hij/zij woont. Een complete en actuele registratie van arbeidsmigranten is nodig om bij een uitbraak van het coronavirus snel grip op de situatie te krijgen.

Aanbeveling korte termijn aan Rijksoverheid

1.1 *Beoogd eigenaar: JenV in afstemming met BZK/SZW*

Neem in de Tijdelijke wet maatregelen covid-19, een daarop gebaseerde regeling of een soortgelijke wet de verplichting voor inleners en uitzendbureaus op direct de beschikking te hebben over het BSN-nummer, woonadres en telefoonnummer of e-mailadres van de arbeidsmigranten die voor de inlener/het detacherings- of het uitzendbureau werken. Dit is extra relevant indien de arbeidsmigrant in Nederland werkt en in het buitenland woont. Indien sprake is van huisvesting op een recreatiepark of een andere vorm van meer massale huisvesting, dient de huisvester direct inzicht te kunnen geven welke personen gebruik maken van de huisvesting inclusief specificatie van gebouwnummer of stacaravannummer. Dit geldt ongeacht de duur van het verblijf, dus ook wanneer een arbeidsmigranten slechts voor een paar maanden in Nederland verwacht te blijven.

Bij normale bedrijfsvoering zullen de inlener en het uitzendbureau deze gegevens altijd actueel hebben om goed te kunnen inroosteren, te kunnen factureren en de loonheffingen en sociale zekerheidspremies te kunnen afdragen. De huisvester zal de beschikking hebben op het niveau van locatie en gebouwnummer. Het niet beschikbaar hebben van deze gegevens kan een indicatie zijn van tekortschietende bedrijfsvoering of verdere tekortkomingen en zou moeten worden doorgegeven aan toezichthouders en de Belastingdienst voor verdergaand gericht toezicht. Dit kan in de verbanden van de Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIECs) worden opgepakt.

Richting voor structurele oplossingen

1.2 *Beoogd eigenaar: SZW en JenV*

Onderzoek hoe het een uitzendbureau onmogelijk kan worden gemaakt in Nederland actief te zijn, wanneer gebleken is dat het uitzendbureau systematisch onoorbare praktijken heeft uitgeoefend. Zie ook aanbeveling 4.8 voor de aanpak van malafide bestuurders van uitzendbureaus.

1.3 *Beoogd eigenaar: BZK en gemeenten*

Maak met inachtneming van relevante Europese regels werk van een complete en actuele registratie van arbeidsmigranten in de Basis Registratie Personen (BRP), zodat de arbeidsmigrant achterhaalbaar en traceerbaar is en leg de verplichting daartoe vast in de

gemeentelijke woonverordening. Creëer bovendien prikkels voor werkgevers om arbeidsmigranten zich goed te laten registreren.

De Registratie Niet-Ingezetenen (RNI) schiet op dit moment tekort voor een afdoende registratie van arbeidsmigranten, omdat daar geen actueel Nederlands verblijfsadres in is opgenomen (enkel een formeel woonadres in het buitenland). Probleem daarbij is dat EU-regelgeving verhindert dat iemand verplicht kan worden zich te registreren indien iemand korter dan drie maanden verblijft. Er zijn evenwel goede voorbeelden van actieve gemeenten die inleners en uitzendbureaus actief benaderen om arbeidsmigranten in de BRP te registreren en daarmee zicht hebben op de arbeidsmigrantenpopulatie zoals op alle inwoners van de gemeente.

2) Wonen

De kwaliteit van huisvesting van arbeidsmigranten is vaak ondermaats. Ook bestaat er een tekort aan kwalitatief goede en beschikbare huisvesting voor arbeidsmigranten. Er wordt geschat dat slechts 25% van de woningen voor arbeidsmigranten gecertificeerd is door de Stichting Normering Flexwonen (SNF), naast het Agrarisch Keurmerk Flexwonen (AKF) de standaard in deze sector. Als arbeidsmigranten te dicht op elkaar wonen, is de kans op besmetting met en verspreiding van het coronavirus levensgroot. Daarbij speelt ook dat de samenstelling van de groep die één woning deelt, voortdurend aan verandering onderhevig is.

Betere spreiding van arbeidsmigranten vraagt om veel meer beschikbare woningen van goede kwaliteit terwijl er al sprake is van een woningtekort in Nederland. Het is verstandig om een inventarisatie te maken van de beschikbaarheid van en de behoefte naar woningen. Uitgangspunt daarbij moet zijn dat elke arbeidsmigrant uiteindelijk één eigen slaapkamer heeft (behoudens personen met een affectieve relatie). Gezien de huidige krapte op de huisvestingsmarkt zal het niet mogelijk zijn dat op korte termijn voor alle arbeidsmigranten te realiseren. Daarom is een eerste stap dat er maximaal twee arbeidsmigranten gebruikmaken van één slaapkamer waarbij het vereiste van anderhalve meter afstand in acht wordt genomen.

Bij inleners met een hogere kans op coronabesmetting zou de norm van één arbeidsmigrant per slaapkamer al op korte termijn gerealiseerd moeten worden, om het risico op verdere besmettingen te verkleinen. Dat daarbij tijdelijk alternatieven moeten worden aangeboord, zoals huisvesting in hotels of voor huisvesting gereed gemaakte kantoorgebouwen, is evident. Daarbij mag echter niet getornd worden aan de (minimum)normen voor kwaliteit van huisvesting.

Aanbevelingen korte termijn aan inleners en uitzendbureaus

2.1 *Beoogd eigenaar: inleners en uitzendbureaus*

Volg de richtlijnen van de Rijksoverheid en het RIVM (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19>).

2.2 *Beoogd eigenaar: uitzendbureaus*

Uitzendbureaus die arbeidsmigranten laten werken in bedrijven met een hoog risico op coronabesmetting zoals vleesverwerkende bedrijven, dienen arbeidsmigranten per persoon één slaapkamer beschikbaar te stellen, tenzij sprake is van individuen met een affectieve relatie.

2.3 *Beoogd eigenaar: uitzendbureaus*

Als een arbeidsmigrant ziek wordt, dan mag hij/zij niet uit huis gezet worden. Het is belangrijk dat uitzendbureaus zich committeren aan dat uitgangspunt.

Aanbevelingen korte termijn aan Rijksoverheid en gemeenten

2.4 *Beoogd eigenaar: JenV en BZK*

Regel in de Tijdelijke wet maatregelen covid-19, een daarop gebaseerde regeling of een soortgelijke wet dat, indien een arbeidsmigrant vanwege ziekte niet in zijn woonruimte kan blijven, hij/zij een gelijkwaardig alternatief aangeboden krijgt.

2.5 *Beoogd eigenaar: BZK en gemeenten*

Maak een quickscan in overleg met keurmerken en huisvesters zelf van de beschikbaarheid van en de behoefte naar woningen, wanneer wordt uitgegaan dat per arbeidsmigrant één slaapkamer beschikbaar wordt gesteld en onderzoek hoe de eventuele extra

huisvestingsunits die nodig zijn om de anderhalve meter in de huisvestingslocaties te waarborgen, ruimtelijk mogelijk kunnen worden gemaakt. Bij nieuwe locaties kunnen de inzichten meteen worden doorgevoerd.

2.6 Beoogd eigenaar: BZK

Zorg ervoor dat arbeidsmigranten in de regel altijd een regulier, schriftelijk huurcontract krijgen, zodat zij daarmee ook volledige huurbescherming genieten. Dit geldt ook bij huisvesting van arbeidsmigranten in recreatiewoningen, dienstwoningen en winkelwoningen.

Richting voor structurele oplossingen

2.7 Beoogd eigenaar: gemeenten en provincies

Maak hoge prioriteit van het creëren van huisvesting voor arbeidsmigranten en werk hierbij zoveel mogelijk samen, bijvoorbeeld op regionaal niveau. Ontwikkel lokaal een visie voor de bouw van woningen voor arbeidsmigranten. Het kabinet heeft onlangs extra middelen beschikbaar gesteld voor huisvesting van specifieke groepen (arbeidsmigranten, asielzoekers en daklozen). Het is belangrijk op korte termijn tot een effectieve inzet van deze middelen te komen. Daartoe zal het Aanjaagteam contact opnemen met BZK.

2.8 Beoogd eigenaar: gemeenten en provincies in overleg met inleners en uitzendbureaus

Breng in kaart hoeveel arbeidsmigranten naar verwachting in een nieuw bedrijf of nieuw distributiecentrum zullen gaan werken en wat dit betekent voor huisvesting, vervoer, leefomgeving, zorg, enz. van de arbeidsmigranten, wanneer een gemeente een nieuw bedrijf of distributiecentrum naar de gemeente wil halen (gebruik van impact assessments). Gebruik deze informatie voor de woningontwikkeling in relatie tot de totale woningbehoefte (zowel de reguliere woningbehoefte als die voortkomend uit specifieke doelgroepen waaronder arbeidsmigranten). Het is belangrijk dat gemeenten in de gemeentelijke omgevingsvisies, bestemmingsplannen en onder de Omgevingswet meteen meenemen waar en hoe arbeidsmigranten gehuisvest kunnen worden. Verder hebben gemeenten de nodige juridische mogelijkheden om snel en flexibel tijdelijk af te wijken van het bestaande bestemmingsplan om in te spelen op de behoefte om arbeidsmigranten te huisvesten.

2.9 Beoogd eigenaar: BZK

In de ruimtelijke ordening bestaan de bestemmingen wonen en logies. De woonvormen voor arbeidsmigranten zijn een tussenvorm waardoor het voor gemeenten moeilijk is om specifiek beleid te maken en te handhaven. Bij een brede aanpak van de vraagstukken rondom arbeidsmigranten zou ook moeten worden gekeken naar het instrumentarium dat de ruimtelijke ordening biedt en welke verbeteringen daarin mogelijk zijn.

2.10 Beoogd eigenaar: BZK, SZW en gemeenten

Er bestaan twee keurmerken voor huisvesting van arbeidsmigranten, SNF en AKF, die grotendeels overlappen. Het is gewenst die keurmerken door te ontwikkelen tot één gezamenlijk keurmerk, dat goed controleerbaar en handhaafbaar is en als basisnorm kan worden gebruikt. In dat proces zouden de criteria van de keurmerken ook onder de loep moeten worden genomen en op onderdelen moeten worden aangescherpt.

3) Vervoer

Arbeidsmigranten reizen dagelijks van hun huisvestingslocatie naar hun werk en terug. Het is van belang het risico op besmetting tijdens dit vervoer tot een minimum te beperken.

Er is veel discussie over het begrip huishouden in het kader van arbeidsmigranten en het wonen en vervoer. Er zijn partijen die voorstellen dat als arbeidsmigranten met elkaar een huishouden vormen, ze dus ook samen vervoerd kunnen worden. Onder huishouden zouden volgens deze partijen meerdere personen die met elkaar samenwonen moeten worden begrepen. Met andere woorden, als de overheid de in één woning verblijvende arbeidsmigranten als één huishouden zou beschouwen, zouden ze ook als één groep vervoerd mogen worden zonder de RIVM-afstandsvereisten in acht te hoeven nemen.

Om deze redenering in de praktijk te kunnen toepassen en met name te kunnen handhaven, dient sprake te zijn van (1) een actuele registratie van het verblijfsadres van arbeidsmigranten, (2) een stabiele samenstelling van de groep arbeidsmigranten in één woning van een beperkte omvang

vergelijkbaar met een gezinsomvang en (3) realtime beschikbare informatie zodat de Politie bij de controle van een voertuig ter plekke kan vaststellen of sprake is van een groep personen op één verblijfsadres die ook al langer als groep daar woont.

In de praktijk is aan geen van deze drie voorwaarden op systematische wijze voldaan. Arbeidsmigranten worden vaak, zonder dat zij elkaar kennen, bij elkaar in (grote) huizen geplaatst. Bovendien zien wij dat arbeidsmigranten ook vaak worden verplaatst van de ene huisvesting naar de andere, waardoor de doorloopsnelheid van een gezamenlijk huis groot is. Bovendien ontbreekt het regelmatig aan een actuele registratie van het verblijfsadres en is er nog geen realtime informatie beschikbaar voor handhavers. Dit alles maakt het vrijwel onmogelijk om te handhaven op de regel dat huishoudens van arbeidsmigranten samen mogen reizen. Daarom adviseren wij om arbeidsmigranten die samen een woning delen niet te beschouwen als één huishouden.

Aanbeveling korte termijn aan Rijksoverheid

3.1 Beoogd eigenaar: JenV, VWS en IenW

Benadruk in de Tijdelijke wet maatregelen covid-19, een daarop gebaseerde regeling of een soortgelijke wet dat arbeidsmigranten, net als iedereen in Nederland die onderling geen huishouden vormt, in de vervoersmiddelen waarin zij worden vervoerd tussen hun huisvestings- en werklocatie, 1,5 meter afstand van elkaar in acht moeten nemen dan wel oplossingen te zoeken naar analogie van OV en taxi. Laat IenW actief meedenken met het zoeken naar mogelijkheden naar analogie van OV en taxi in samenspraak met vertegenwoordigers van uitzendbureaus.

Aanbeveling korte termijn aan inleners en uitzendbureaus

3.2 Beoogd eigenaar: uitzendbureaus

Bied alternatieve oplossingen voor vervoer van meerdere personen in kleine busjes, zoals (elektrische) fietsen en grotere voertuigen zoals touringcars waarbij het mogelijk is om de afstandsvereisten in acht te nemen. Uitzendbureaus zouden ook moeten bezien hoe arbeidsmigranten dichterbij de werkplek kunnen worden gehuisvest.

Richting voor structurele oplossingen

3.3 Beoogd eigenaar: BZK en JenV en gemeenten

In de toekomst zouden arbeidsmigranten die gedurende meer dan twee weken in ongewijzigde samenstelling samen in één woning zijn gehuisvest, gezamenlijk kunnen worden vervoerd. De duur van twee weken moet dan wel blijken uit de BRP en tijdens controles door de Politie moet dat ter plekke kunnen worden vastgesteld. Er moet dus eerst aan de drie genoemde voorwaarden bij huishoudsamenstelling zijn voldaan, alvorens langs die lijn kan worden gehandeld.

4) Werken

Voor de korte termijn is het van het grootste belang dat arbeidsmigranten veilig kunnen werken met zo min mogelijk gevaar op besmetting door het coronavirus op de werkplek. De inleners dienen maatregelen te nemen om deze veilige werkplek te garanderen. Gegeven de verantwoordelijkheid van een uitzendbureau jegens een arbeidsmigrant, dient het uitzendbureau zich ervan te overtuigen dat de inlener voldoende maatregelen heeft genomen om te zorgen voor een gezonde en veilige werkomgeving.

Uit de gesprekken blijkt dat veel uitzendbureaus hun verantwoordelijkheid jegens de arbeidsmigranten goed invullen. Er is evenwel ook een groep uitzendbureaus die dat niet doen. Dat zijn bedrijven die zich buiten alle overleggen houden die gericht zijn op het verbeteren van de situatie, niet aangesloten zijn bij brancheorganisaties en een businessmodel hanteren waardoor maximaal wordt geconcentreerd op arbeidsvoorwaarden, werktijden en arbeidsomstandigheden en verdienen aan de woonvoorzieningen een belangrijk onderdeel is van het businessmodel. Arbeidsmigranten die bij een dergelijk uitzendbedrijf in dienst zijn, werken vaak tegen slechte arbeids- en woonvoorwaarden en tegen een laag uurtarief. Dat is niet alleen laakbaar ten opzichte van de arbeidsmigrant, maar zorgt ook voor oneerlijke concurrentie met uitzendbureaus die wel netjes met hun medewerkers omgaan.

Aanbeveling korte termijn aan inleners en uitzendbureaus

4.1 Beoogd eigenaar: inleners

De werkplek en andere plaatsen binnen het bedrijf moeten *coronaproof* zijn. Wanneer dit niet het geval is, moet de productie-inrichting worden aangepast.

4.2 Beoogd eigenaar: inleners

Zorg voor een veilige werkplek en stel waar nodig hulpmiddelen voor veilig werk ter beschikking aan werknemers.

4.3 Beoogd eigenaar: uitzendbureaus

Gegeven de verantwoordelijkheid van uitzendbureaus jegens de uitzendkrachten dienen uitzendbureaus zich actief op te stellen richting inleners over de werkomstandigheden bij de inleners en zich ervan te overtuigen dat de uitzendkrachten veilig kunnen werken.

Aanbeveling korte termijn aan werkgevers- en werknemersorganisaties

4.4 Beoogd eigenaar: werkgevers- en werknemersorganisaties op sectorniveau

Bedrijven in alle sectoren kunnen ondersteuning gebruiken bij het nemen van coronamaatregelen. Daarnaast is het goed om de coronamaatregelen te koppelen aan de arbocatalogus zodat ze worden getoetst door de Inspectie SZW. Dat geeft enige zekerheid aan de bedrijven en voorkomt discussie met de toezichthouder. Als er nog geen arbocatalogus is voor de sector, stel deze op en neem daarin ook coronamaatregelen op. Is er wel een arbocatalogus voor de sector maar nog geen coronaprotocol, vul de arbocatalogus aan met coronamaatregelen. Is er al een arbocatalogus en een coronaprotocol, koppel het protocol aan de arbocatalogus en leg het voor aan de Inspectie SZW ter toetsing (zie: <https://www.inspectieszw.nl/onderwerpen/van-protocol-naar-arbocatalogus>).

Aanbeveling korte termijn aan Rijksoverheid

4.5 Beoogd eigenaar: Inspectie SZW

De Inspectie SZW zou in afstemming met andere inspectiediensten en GGD risico-gericht inspecties moeten uitvoeren waarbij de corona risicosectoren extra aandacht krijgen.

4.6 Beoogd eigenaar: SZW

Verplicht uitzendbureaus zich ervan te vergewissen dat de RI&E (Risico-inventarisatie en – evaluatie) van de inlener voldoet aan de RIVM-richtlijnen en dat zij zich moeten melden wanneer bij de inlener niet *coronaproof* gewerkt kan worden.

Richting voor structurele oplossingen

4.7 Beoogd eigenaar: SZW

Zoek uit of het juridisch mogelijk is de ketenaansprakelijkheid uit te breiden tot arbeidsomstandigheden, zodat inleners/opdrachtgevers en tussenpersonen/uitzendbureaus aansprakelijk zijn voor goede arbeidsomstandigheden voor de arbeidsmigrant, hetgeen zeker in relatie tot de toepassing van de RIVM-richtlijnen om het coronavirus tegen te gaan van belang is. Dit geeft de Inspectie SZW de mogelijkheid om bij geconstateerde tekortkomingen zowel richting de inlener als het uitzendbureau op te treden.

4.8 Beoogd eigenaar: SZW, JenV en FIN

Het Aanjaagteam heeft veel signalen gekregen waaruit blijkt dat behoefte bestaat aan meer regulering van uitzendbureaus. Daarbij zijn meerdere ideeën aangedragen, zoals het verplicht lid zijn van een brancheorganisatie, een vergunningplicht, kwaliteitscertificaten en keurmerken die getuigen van goed werkgeverschap. Voer maatregelen in om het moeilijker te maken met verkeerde intenties een uitzendbureau op te starten, en om malafide uitzendbureaus te stoppen. Betrek daarbij ook de mogelijkheid voor een verplichte waarborgsom voor uitzendbureaus en maatregelen om malafide bestuurders van uitzendbureaus en turboliquidaties effectiever tegen te gaan, zoals het ontwikkelen van bestuursrechtelijke maatregelen in aanvulling op strafrechtelijke.

4.9 Beoogd eigenaar: SZW en EZK in overleg met sociale partners

Ontwikkel minimumnormen om concurrentie op arbeidsvoorwaarden en woonvoorzieningen tegen te gaan. Deze aanbeveling zal nader worden uitgewerkt in toekomstige aanbevelingen van het Aanjaagteam.

5) *Zorgverzekering*

Wanneer een arbeidsmigrant in Nederland aan de slag gaat, is hij/zij verplicht om direct een goede zorgverzekering te hebben. Dit geldt in tijden van gevaar voor besmetting met het coronavirus des te meer. Wanneer de zorgverzekering door de werkgever wordt geregeld, bijvoorbeeld door het uitzendbureau, dan bestaat het gevaar dat de arbeidsmigrant bij het verliezen van haar of zijn baan tevens haar of zijn zorgverzekering verliest.

Aanbeveling korte termijn aan inleners en uitzendbureaus

5.1 *Beoogd eigenaar: uitzendbureaus*

Het uitzendbureau moet ervoor zorgen dat arbeidsmigranten te allen tijde zelf in het bezit zijn van het pasje en de polis van hun zorgverzekering, indien deze door het uitzendbureau wordt geregeld.

Aanbeveling korte termijn aan Rijksoverheid

5.2 *Beoogd eigenaar: JenV en VWS*

Creëer in de Tijdelijke wet maatregelen covid-19, een daarop gebaseerde regeling of een soortgelijke wet de verplichting voor uitzendbureaus om zorgpasjes onverwijld ter beschikking te stellen aan de arbeidsmigrant bij de aanvang van de werkzaamheden, indien de zorgverzekering door het uitzendbureau wordt geregeld.

5.3 *Beoogd eigenaar: JenV en VWS*

Leg in de Tijdelijke wet maatregelen covid-19, een daarop gebaseerde regeling of een soortgelijke wet vast dat, wanneer een arbeidsmigrant haar of zijn baan verliest, de zorgverzekering nog een bepaalde periode doorloopt op kosten van de werkgever, zodat de arbeidsmigrant de kans krijgt ander werk te vinden of terug te keren naar haar of zijn thuisland.

Richting voor structurele oplossingen

5.4 *Beoogd eigenaar: VWS*

Zorg dat een directe relatie ontstaat tussen de zorgverzekeraar en de arbeidsmigrant als zorgverzekerde. Laat de zorgverzekeraar de zorgpas direct aan de zorgverzekerde ter beschikking stellen waarbij de kosten, indien afgesproken in de arbeidsovereenkomst, in rekening worden gebracht bij de werkgever of vergoed worden aan de arbeidsmigrant. Ga in gesprek met zorgverzekeraars om ervoor te zorgen dat arbeidsmigranten ook na het einde van hun arbeidsovereenkomst voor een bepaalde periode nog een zorgverzekering behouden.

6) *Samenwerking toezichthouders en handhavingsinstanties*

Een groot aantal toezichthouders en handhavingsinstanties is betrokken bij het toezicht en de handhaving rond arbeidsmigranten, zoals de Inspectie SZW voor het toezicht en de handhaving op de werkvloer, de gemeenten voor het toezicht en de handhaving op huisvesting, de Belastingdienst, de SVB enz. In de huidige omstandigheden rond het coronavirus spelen nog meer toezichts- en handhavingsinstanties een rol, zoals de NVWA, de politie en boa's in de veiligheidsregio's en de ILT en ook de GGD.

Aanbevelingen korte termijn aan toezichthouders/handhavingsinstanties

6.1 *Beoogd eigenaar: Veiligheidsregio's, Inspectie SZW, NVWA, ILT en GGD*

Blijf als overheidspartijen zoveel mogelijk met elkaar samenwerken en betrek hierin ook nieuwe partijen, zoals de gemeentelijke handhaving. Betrek daarbij ook instanties net over de grens. Maak een regionale analyse op basis van alle beschikbare informatie van alle toezichthouders, zowel op Rijks- als op lokaal niveau. Laat de Veiligheidsregio's hierbij het voortouw nemen en de Rijksinspectiediensten zich hier actief bij aansluiten. Zorg ervoor dat de benodigde capaciteit wordt ingeregeld. Zorg voor een regionaal aanspreekpunt van de verschillende Rijksinspectiediensten voor de Veiligheidsregio's om snel contact mee te kunnen leggen. Op basis van de regionale analyse kunnen dan (gezamenlijke) inspecties worden uitgevoerd of informatie worden gedeeld zodat ook zelfstandig kan worden opgetreden. Beoordeel in welke sectoren het risico op besmetting met het coronavirus het hoogst is en welke rol het testen van medewerkers daarin kan spelen.

6.2 Beoogd eigenaar: JenV, SZW, NVWA, ILT en GGD

Toezichthouders ervaren knelpunten in de uitwisseling van gegevens. Er moet inzichtelijk worden gemaakt welke juridische belemmeringen en mogelijkheden er zijn voor een adequate uitwisseling van gegevens. Waar nodig en mogelijk moeten belemmeringen worden weggenomen. Mogelijkheden zouden beter moeten worden benut. Zorg dat gegevens tussen toezichthouders en handhavers zo snel mogelijk kunnen worden uitgewisseld.

6.3 Beoogd eigenaar: BZK, SZW en gemeenten (i.v.m. grensoverschrijdende samenwerking tussen overheidsorganisaties waarvoor BZK projecten heeft lopen)

Het is belangrijk dat de grensoverschrijdende samenwerking tussen overheidsorganisaties ten aanzien van arbeidsmigranten soepel verloopt. Hiervoor is een goede grensoverschrijdende uitwisseling van signalen en gegevens noodzakelijk. Maak ook met instanties over de grens (met name in Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen) afspraken over het uitwisselen van signalen en gegevens.

7) Informatievoorziening

Het is voor arbeidsmigranten lastig om voor hen relevante informatie over werken en wonen in Nederland te vinden. Er is weinig informatie in de taal van arbeidsmigranten beschikbaar en de informatie die er is, is niet altijd gemakkelijk te vinden. Daarnaast is het voor arbeidsmigranten moeilijk om als ze klachten hebben het juiste loket te vinden. Er is in Nederland niet één loket waar arbeidsmigranten met hun vragen en klachten terecht kunnen. Er zijn verschillende loketten die vaak gelieerd zijn aan toezichthoudende instanties, zoals het digitaal klachtenformulier van de Inspectie SZW voor klachten over bijvoorbeeld arbeidsomstandigheden of oneerlijk werken en bouw- en woningtoezicht bij gemeenten. Soms bieden gemeenten ook een eigen loket, maar veelal niet. Omdat de Corona-gerelateerde problematiek van arbeidsmigranten zich uitstrekt tot werk, vervoer, zorg en wonen, bestaat het risico dat arbeidsmigranten niet het juiste loket weten te vinden en verdwaald raken. Daarnaast constateren we een drempel tot melden, vanwege angst om werk/woonruimte te verliezen. Ook hebben we als overheid geen compleet overzicht van de vraagstukken die er spelen, en waar mogelijk nog witte vlekken zitten. Dat één centraal informatie- en meldpunt ontbreekt, wordt vooral in de huidige tijd met het gevaar voor besmetting met het coronavirus gemist.

Aanbeveling korte termijn aan Rijksoverheid

7.1 Beoogd eigenaar: SZW

Ontwikkel op basis van een probleemanalyse een centraal informatieknooppunt dat (in stappen) eventueel uitgebreid kan worden tot één centraal meldpunt, waar arbeidsmigranten liefst in hun eigen taal terecht kunnen.

7.2 Beoogd eigenaar: BZK en gemeenten

Stimuleer dat gemeenten waar arbeidsmigranten wonen en/of werken, al of niet in samenspraak met belangbehartigers, servicepunten hebben waar arbeidsmigranten met vragen terecht kunnen.

Hoe verder?

Met dit eerste advies aan het kabinet geeft het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten drie weken na de start en na overleg met een groot aantal partijen zoals vakbonden, werkgevers en toezichthouders gehoor aan de oproep om snel met eerste richtinggevende adviezen te komen. Daarbij is tevens een eerste indicatie opgenomen voor richtingen voor de meer structurele oplossingen om de positie van arbeidsmigranten in Nederland te verbeteren. Groot knelpunt daarin is de afhankelijkheid van de arbeidsmigrant van het uitzendbureau en de inlener die slecht willende partijen de kans geven daar misbruik van te maken. Het Aanjaagteam zal in zijn tweede advies aan het kabinet voorstellen doen om deze afhankelijkheid te verminderen.